

Uppfattningen av barns platsskapande i kommunal planering

En fallstudie av hur två svenska kommuner
planerar för och med barn i en urban miljö

The conception of children's place-making in municipal planning – A case study of how two Swedish municipalities plan for and with children in an urban environment

Louise Uddenäs

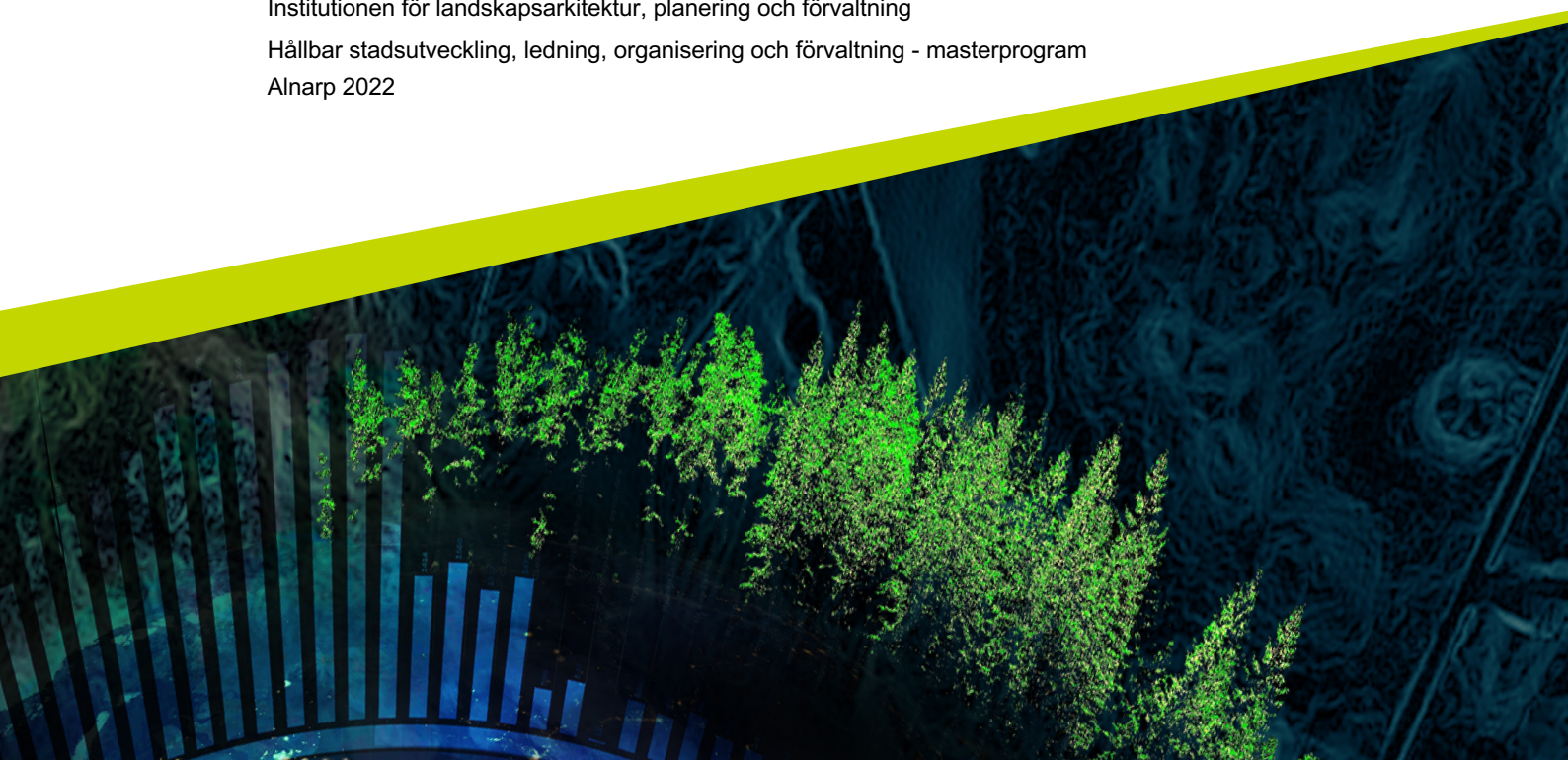
Självständigt arbete • 30 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Hållbar stadsutveckling, ledning, organisering och förvaltning - masterprogram

Alnarp 2022

Uppfattningen av barns platsskapande i kommunal planering – En fallstudie av hur två svenska kommuner planerar för och med barn i en urban miljö

*The conception of children's place-making in municipal planning – A case study of how
two Swedish municipalities plan for and with children in an urban environment*

Louise Uddenäs

Handledare: Märit Jansson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för
landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Hanna Fors, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för
landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Bitr. examinator: Linnéa Fridell, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för
landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 30 hp

Nivå och fördjupning: A2E

Kurstitel: Independent Project in Landscape Architecture

Kurskod: EX0859

Program: Hållbar stadsutveckling, ledning, organisering och förvaltning -
masterprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2022

Nyckelord: Barns platsskapande, barns platser, barnvänliga miljöer, hållbar
stadsutveckling

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

☒ JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Sammanfattning

Platsskapande syftar på processen där individen bygger en relation till den fysiska miljön av en plats. Barns sätt att se och skapa platser på är flexibelt och mjukt i sitt uttryck, till skillnad från vuxenvärldens strikta konstruktioner av plats, och platsskapande är en väsentlig aspekt för barn att upptäcka och förstå sin omvärld. Utomhuslek är en av de mest grundläggande aspekterna av barns platsskapande, tillsammans med variation av miljöer, och barn skapar platser då de fritt får utforska och upptäcka möjligheter i sin omgivning på sina egna villkor. Under barndomen är platserna barn leker på en del av deras identitetsskapande då vardagsmiljön utgör en arena för aktivitet och kunskap.

Vuxnas barnperspektiv inom planering har en direkt inverkan på utformningen av miljöer som planeras med avsikten att främja barns närvaro, och det finns idag ingen tydlig bild av hur barns platsskapande beaktas i planering. Utifrån en fallstudie av två svenska kommuner undersöks därför hur barns platsskapande uppfattas och uppmärksammas inom planering av offentliga miljöer, med målet att lyfta värdet av barns platsskapande som en del av hållbar stadsutveckling.

Resultatet visar att det finns en förståelse för barns platsskapande bland tjänstepersoner som arbetar med barn i planering, och de framhäver barns förmåga att kreativt skapa och leka efter sin egen fantasi som grunden till barns platsskapande. Planering kan främja barns platsskapande genom att planera för rörelsefrihet, nära tillgång till grönytor och miljöer med varierande innehåll. Men även genom att lämna plats för oprogrammerade miljöer och okodat material där barns skapande av platser får fri möjlighet att uttryckas. Samtidigt understryker resultatet att barns platsskapande sällan ges utrymme att uttryckligen arbetas med inom planering och att det huvudsakligen är formellt platsskapande som behandlas i de fall där det arbetas med. Utrymmet för att arbeta med barns platsskapande begränsas i stor mån av fyrkantiga planeringsstrukturer och onyanserade synsätt då det saknas konkreta officiella strategier för hur ett sådant arbete ska gå till väga, och det är vanligt att arbetet drivs av engagerade tjänstepersoner.

Nyckelord: barns platsskapande, barns platser, barnvänliga miljöer, hållbar stadsutveckling

Abstract

Place-making refers to the process where an individual builds a relationship to the physical environment of a place. Children's way of understanding and creating places is flexible and soft, in contrast to the strict construction of place adults maintain, and place-making is an essential aspect in children's ability to make sense of their surrounding world. Outdoor play is one of the most fundamental aspects of children's place-making, along with a variation in the environment, and children create places when they get to freely explore and discover opportunities in their surroundings on their own terms. During childhood the places where children play is a part of their identity making as the everyday environment provide an arena for activity and knowledge.

The child perspective that adults have in planning directly influences the design of environments planned to promote the presence of children, and today there is no clear understanding of how children's place-making is considered in planning. Based on a case study of two Swedish municipalities this study examines the conception and attention of children's place-making in urban planning of public spaces, with the intention to emphasize the value of children's place-making as a part of sustainable urban development.

The results show an understanding of children's place-making among civil servants who work with children in planning, as they describe children's creative ability to create and play using their own imagination as the foundation for children's place-making. Planning can promote children's place-making by planning for freedom of movement, close access to green spaces and a diversity in environments. But also, by reserving space for unprogrammed environments and uncoded material where children's making of place can be freely expressed. However, the results also emphasize that children's place-making rarely gets enough room to be worked with within planning, and that the cases that do work with it mainly do so through formal place-making. The room to work with children's place-making is largely limited by inflexible planning structures and approaches without nuances as there are no concrete official strategies for that line of work, and it is common that the existing work is driven by civil servants engaged in the subject.

Keywords: children's place-making, children's places, child-friendly environments, sustainable urban development

Förord

Min studietid på SLU har varit givande på många vis, men framför allt har jag under min tid här haft möjlighet att utveckla min kunskap inom hållbar stadsutveckling och landskapsarkitektur, och utforska nya sidor av ämnet jag inte haft möjlighet att göra under tidigare studier. Att studera på Alnarp har varit en dröm, och det har varit en fröjd att få studera i en så grönskande och rofylld miljö.

Jag vill tacka alla mina studiekamrater för vår tid tillsammans, det har varit en glädje att få lära känna er och ta del av er kunskap. Jag hoppas vi möts igen i framtiden.

Jag vill rikta ett oerhört tack till alla intervjupersoner som ställde upp på intervju, utan er hade studien inte varit möjlig att genomföra. Det var ett nöje att samtala med er alla, och tack återigen för ert engagemang. Jag vill även tacka alla övriga personer jag varit i kontakt med från Malmö stad och Helsingborg stad som hjälpte mig att komma i kontakt med intervjupersonerna.

Jag vill tacka kursledare Helena Mellqvist och Matilda Alfengård för deras trygga närvaro och omtanke under hela det sista året.

Slutligen vill jag tacka min handledare Märith Jansson för hennes stöd, förståelse, och genuina intresse under arbetets gång. Din inspiration och vägledning har betytt mycket för mig, och det är tack vare det jag har kunnat genomföra uppsatsen.

Louise Uddenäs, september 2022

Ord- och begreppslista

Barn = Barnkonventionen definierar 'barn' som individer upp till 18 års ålder. Men i planeringssammanhang är det vanligt att hänvisa till 'barn' som upp till 12 års ålder och 'unga' från 12 till och med 17 års ålder, eftersom egenskaper och behov karaktäristiska för åldersgrupperna är olika på ett sätt som kräver olika tillvägagångssätt. Då denna studie behandlar barn i planering kommer den senast nämnda definitionen att tillämpas.

'Barns platser' = Platser barn själva kan peka ut som meningsfulla för dem, ofta informella platser som inte är tydligt observerbara för vuxna.

Barnkonventionen = FN:s konvention om barnets rättigheter, som syftar till att garantera alla barn deras mänskliga rättigheter.

Barnperspektiv = Vuxnas förståelse av barns tillvaro, exempelvis med fokus på möjligheter som främjar barns välmående och utveckling

Barns perspektiv = Barns egen förståelse och upplevelse av sin tillvaro, perspektiv som endast kan nås genom barns egna uttryck

Miljöerbjudanden = Relationen mellan miljö och individ som skapas av interaktion, och beskriver individens uppfattning av miljöns möjligheter/begränsningar utefter hens fysiska och sociala förmågor.

'Platser för barn' = Platser designade av vuxna för barn, till exempel lekplatser och skolgårdar.

Platsskapande = Processen för en individ att bygga en emotionell relation till en specifik fysisk miljö.

Rörelsefrihet = Friheten för barn att röra sig mellan olika platser i sin närmiljö utan tillsyn av en vuxen.

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	2
<i>Stadens funktion</i>	<i>2</i>
<i>Ett stadsrum för barn.....</i>	<i>2</i>
<i>Planering för och med barn</i>	<i>4</i>
Syfte	6
Mål	6
Frågeställning.....	6
Teoretiskt ramverk	7
<i>Plats.....</i>	<i>7</i>
<i>Barns platsskapande</i>	<i>8</i>
<i>Miljöerbjudanden.....</i>	<i>9</i>
<i>Barns plats i det planerade stadsrummet</i>	<i>10</i>
<i>'Platser för barn' & 'barns platser'</i>	<i>10</i>
<i>Rumslig frihet</i>	<i>11</i>
Metod & metodik	12
<i>Fallstudie.....</i>	<i>12</i>
<i>Bakgrund till fallen</i>	<i>13</i>
<i>Malmö.....</i>	<i>14</i>
<i>Helsingborg.....</i>	<i>14</i>
<i>Dokumentstudie</i>	<i>15</i>
<i>Samtalsintervjuer</i>	<i>16</i>
<i>Intervjuguide</i>	<i>16</i>
<i>Tematisk analys</i>	<i>17</i>
Resultat: Barns platsskapande i kommunala plandokument	19
<i>Malmö Stad</i>	<i>19</i>
<i>Helsingborgs Stad.....</i>	<i>20</i>
Resultat: Intervjupersonernas föreställning av barns platsskapande.....	23
<i>Barns roll i planering</i>	<i>23</i>
<i>Demokrati</i>	<i>23</i>
<i>Delaktighet & dialog</i>	<i>23</i>
<i>Barnkonventionen.....</i>	<i>24</i>

Kommunal styrning.....	25
<i>Förutsättningar för att barns platsskapande kan ske</i>	<i>25</i>
Skala & tid.....	25
Yta	25
Innehåll.....	26
Rörelsefrihet.....	26
<i>Hur barn skapar och använder en plats.....</i>	<i>26</i>
Barns platser.....	26
Kreativitet	27
Frihet.....	27
<i>Utmaningar för barns platsskapande i planering</i>	<i>28</i>
Omfattning	28
Regler & underhåll	28
Styrning och plandokument.....	28
Diskussion av resultat	30
<i>Skillnad mellan kommunerna.....</i>	<i>30</i>
<i>Vilken föreställning av barns platsskapande finns inom det kommunala arbetet?</i>	<i>31</i>
<i>Hur uppmärksammas och främjas barns platsskapande inom planering?</i>	<i>32</i>
<i>Vilka begränsningar för att arbeta med barns platsskapande kan identifieras?.....</i>	<i>33</i>
Metoddiskussion	35
Slutsats	37
Källförteckning	39
Bilagor	43
<i>Bilaga 1 - Intervjuguide</i>	<i>43</i>

Tänk tillbaka på din barndom, kan du minnas en plats du upplevde var din egen? En plats du skapade av din egen förmåga, kanske tillsammans med vänner, och som var meningsfull för dig. En plats som var din och där du var fri att leka och låta fantasin flöda. Är det en koja? Ett hörn? En buske? En stor sten? Ett träd? Kan du minnas en sådan plats? Den platsen är ett exempel på hur vi som barn skapar förståelse för vår fysiska miljö i relation till oss själva, och utvecklas som individer genom att utforska vår omvärld.

Bakgrund

Stadens funktion

En av stadens viktigaste funktioner är att facilitera offentligt liv, och offentliga miljöer måste därför spegla och främja samhällets värderingar såsom demokrati, mångfald och trygghet (Gehl 2007). Staden som plats har genom historien formats av en rad funktioner, såsom handel, industri, utbildning, och makt, vilka alla är närvarande drivfaktorer än idag. Staden utvecklas ännu och i takt med urbaniseringen blir den alltmer central för mänsklig aktivitet och utveckling. Städer har länge varit arenor för mångfald, kreativitet och innovation (Florida 2003), och det är människors närvaro och samspel med sin fysiska miljö som i grunden utgör vad staden är och hur den upplevs (Østerberg 2000). Då städerna växer och den urbana befolkningen ökar formas staden efter förtätningssideal och stadsrummet programmeras ytterligare, det vill säga planeras och byggs in i minsta detalj för att effektivisera funktion och parallellt beakta många olika behov och agendor (Jones 2000). Offentliga gröna och öppna ytor och mellanrum begränsas eller byggs bort till förmån för bebyggelse. Programmering av stadsrummet är i många fall nödvändig för att stadens alla funktioner ska kunna tillgodoses, men kan även inskränka på spontana mötesplatser och fysiska mellanrum (Mårtensson 2013).

Att bevara och främja en mångfald av offentliga ytor i urbana miljöer är en viktig del av såväl det globala, nationella och lokala hållbarhetsarbetet enligt Agenda 2030s hållbarhetsmål 11.7 som avser att *“...tillhandahålla universell tillgång till säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden och offentliga platser, i synnerhet för kvinnor och barn, äldre personer och personer med funktionsnedsättning”* (Regeringskansliet u.å., 23). Tillsammans med hållbarhetsmål 11.3 som syftar till att *“...verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt förbättra kapaciteten för deltagandebaserad, integrerad och hållbar planering och förvaltning av bostättningar...”* (Regeringskansliet u.å., 23) framhävs betydelsen av att planera urbana miljöer efter människors närvaro. Ett aktivt offentligt liv är inte längre självklart i ett samhälle som fysiskt förtätas och socialt privatiseras, och det offentliga rummets roll som arena för befolkningens sociala, kulturella och fysiska behov blir ännu viktigare att framhäva i urban planering (Gehl 2007).

Ett stadsrum för barn

Mer än halva världens befolkning bor idag i urbana miljöer, miljöer som inte har utformats för att främja mänskligt välmående, ännu mindre barns välmående, utan i stället har byggts enligt traditionella prioriteringar där industri och trafik låtit dominera stadsrummets funktion (Kyttä 2018). 2030 beräknas 60% av globala städers befolkning vara yngre än 18 år (Brown et al. 2019), och det är av högsta vikt att planering av städer tar omfattande hänsyn till barn som målgrupp (Arup 2017). Hur människor upplever en plats präglas av deras tidigare erfarenheter och bakgrund, därav är upplevelsen av en plats och dess funktion unik för varje individ, och det finns ett värde av att fånga upp individers unika upplevelser i planering för att fördjupa förståelsen av specifika platser och rum (Østerberg 2000). Att lyssna till barns röster och involvera barn i planering ger unika resultat, resultat vuxna aldrig hade kunnat nå på egen hand (Sandkjaer Hanssen 2019). Många positiva företeelser sker på grund av barnets relation till en plats, då platsen blir en arena för barnets utveckling (Sandkjaer Hanssen 2019). Det är essentiellt för barn att genom lek kunna upptäcka och utforska den miljö de befinner sig i eftersom det är då de kan

skapa sig en egen förståelse av omvärlden (Valentine & McKendrick 1997). Ett stadsrum som gynnar barns utveckling behöver innehålla en variation av värden (Jansson, Sundevall & Wales 2016). Närhet till naturmiljöer och grönytor, rörelsefrihet och möjligheten att aktivt interagera med den fysiska miljöns erbjudanden, är alla centrala faktorer som bidrar till ett barnvänligt stadsrum (Kyttä 2004).

Att barn självständigt får leka och spendera tid utomhus, speciellt i naturmiljöer, har många positiva effekter för såväl fysisk hälsa som kognitiv utveckling (Karsten 2005; Kyttä 2004; Rasmussen 2004). Det minskar risken för sjukdomar, förbättrar motorik, ökar koncentrationsförmåga, stimulerar kreativitet, förbättrar sömn, och låter barn lära känna och utmana sina förmågor (Mårtensson 2013). Likaså skapas förutsättningar för barn att bygga en framtida sund och aktiv livsstil (ibid). Barn som under uppväxten har tillgång till lek i naturmiljöer bygger ett förhållande till den typen av upplevelse som lever vidare i vuxen ålder. Positiva upplevelser i naturmiljöer från barndomen präglar individen att även som vuxen söka sig till naturmiljöer för rekreation och återhämtning (Ward Thompson 2007).

Barn har ur ett historiskt perspektiv tagit större del av det offentliga rummet, då utomhusmiljöer traditionellt har varit en självklar plats för barn att vistas. Gator och grönytor har utgjort platser för lek och möten utanför officiella platser för barn, såsom skolgårdar och lekplatser. Det har med andra ord funnits ett större utrymme i stadslandskapet för barn att skapa sina egna informella platser. Men sedan mitten av 1900-talet har barns plats i det offentliga rummet successivt begränsats genom ideologisk förändring och teknologisk utveckling, och barns platser har förflyttats från den fria utomhusmiljön till den instängda hemmiljön. (Karsten 2005). Denna förflyttning har negativt påverkat barns självständighet och rörelsefrihet, och barns användning av det offentliga rummet har försämrats (Kyttä 2018). Den moderna staden har med andra ord institutionaliserat barns platser, och begränsat barns lek till att endast ske på platser där den är planerad för. Staden går därmed miste om potentialen som finns i att tillgängliggöra det offentliga rummet för barn, då barns närvaro aktivt kan bidra till ökad sammanhållning och ett större socialt kapital för gemenskaper (ibid). Att planera ett barnvänligt stadsrum har även möjlighet att föra samma många olika hållbarhetsagendor, såsom hälsa, trygghet, resiliens, trafik etcetera, och kan därmed fungera som ett medel för samverkan som skapar sammanhållning och främjar hela stadens utveckling (Arup 2017).

Karaktäristiskt för stadsrummet idag är programmeringen av rum, där funktion och användning för en plats är planerad ned till minsta detalj, förutbestämt innan människor börjar använda en plats (Jones 2000). Stadsrummet har strikta regler för hur det får användas och vad som är acceptabelt, denna typ av programmerade rum ger inte utrymme för barns, och andra grupper, alternativa och kreativa skapande av platser. Aktivitet som sker utanför ramen för rummets planerade funktion anses ofta störande, då den sociala förväntningen av rummet begränsar förståelsen för annorlunda användning och uttryck på platsen (ibid). Programmerade miljöer kan vara begränsande för barns rörelsefrihet och möjlighet till lek. Exempelvis då fysisk avgränsning av olika rum kan leda till färre och mindre mellanrum, och lek som frodas på dessa platser begränsas (Mårtensson 2013).

Planering för och med barn

Det är idag inte självklart vilken plats barn ges i det offentliga rummet, eller i planeringen av det. Denna oklarhet återspeglas i att det saknas nationella riktlinjer för svenska kommuner att följa gällande planering av barns miljöer, och därför skiljer sig många förhållnings- och angreppssätt åt kommuner emellan (Kylin och Bodelius 2015). Men det är vanligare att barn inkluderas genom formella planeringsprocesser, än genom informella, då det finns fler etablerade verktyg till hands för det (Jansson et al. 2020). Barnkonventionen, eller FN:s konvention om barnets rättigheter, är en konvention som klargör rättigheterna för alla världens barn och har som mål att ge barn rätt att behandlas med respekt, att barn ska få komma till tals, samt att beslut och åtgärder som rör barn alltid ska beakta barnets bästa (Barnombudsmannen 2021). Sedan barnkonventionen blev svensk lag första januari år 2020 har den höjt kraven på kommuner att aktivt beakta och arbeta med frågor och perspektiv som rör barn. Verktyg för att inkludera barn i planering och stadsutveckling har spridits men det finns fortfarande en osäkerhet kring hur deras resultat och riktlinjer kan appliceras i praktiken (Boverket 2020). Likaså beskrivs det ökade inflytandet från privata aktörer på planering ha en negativ inverkan då krav på att korta ner planeringsprocesser gör det svårare att skapa utrymme för inkludering av barn och barnperspektiv (Cele 2015). Komplexiteten och osäkerheten gällande vilken roll barn har i utformningen av det offentliga rummet kan därför vara en utmaning för kommunal planering på grund av oflexibla strukturer och en utbredd begränsad förståelse.

Ett sätt att passivt inkludera barn i planering är genom att applicera ett *barnperspektiv*, vilket syftar på hur vuxna förstår barns tillvaro, vanligen med ett fokus på hur barns välmående och utveckling kan främjas. *Barns perspektiv* däremot syftar på barns egen förståelse och upplevelse av sin tillvaro, och är ett perspektiv som endast kan nås genom barns egna ord och uttryck, och ger barn en aktiv roll i att påverka (Thulin & Jonsson 2014). Det ena perspektivet behöver inte utesluta det andra, det finns fördelar med att använda olika perspektiv vid olika tillfällen. Båda perspektiven är viktiga att inkludera då de båda bidrar till att stärka barn som användargrupp, men det är också viktigt att tydliggöra skillnaden mellan de två perspektiven eftersom det redogör vilken roll barn ges i processen (Nilsson et al. 2015).

I designen av platser finns det ofta en konflikt mellan vuxnas respektive barns perspektiv (Jones 2000). Vuxna och barn har två helt skilda sätt att se på och uppfatta sin omgivning, både utifrån fysiska förutsättningar och kreativ förmåga. Det innebär att vad en vuxen ser som en begränsning kan ett barn se som en möjlighet (exempelvis för lek) och vice versa (ibid). Det innebär att planering ofta misslyckas med att fånga upp barns perspektiv, eftersom miljöns möjligheter inte uppfattas (Mårtensson 2013). Planerare vittnar också om utmaningar med att inkludera barn i planeringsprocesser då det både kan vara svårt att erhålla information från barnen och att tolka den information som ges (Cele & van der Brugt 2015). Det finns alltså inte alltid en förståelse för hur barn uppfattar den fysiska miljön. Kompetens och erfarenhet av hur barn bör beaktas i planering kan saknas helt eller endast finnas hos några få, vilket begränsar arbetets omfattning (Jansson et al. 2020). Det förekommer också att planprocesser överdriver i hur stor utsträckning barn har inkluderats, eftersom det finns en konsensus utifrån av att barns deltagande är positivt, när det egentligen är svårt att avgöra huruvida barn faktiskt har tagit del av processen och kunnat påverka resultatet. En avgörande faktor för om barn genuint inkluderas i planering är att de anses vara kompetenta medborgare. Då kommer barnens deltagande i planeringsprocessen att anpassas

efter deras villkor för att på bästa sätt fånga upp och använda den information som erhålls, och om de inte anses vara kompetenta medborgare kommer de heller inte att ges något som helst inflytande i planeringsprocessen (Cele & van der Brugt 2015).

Barns rörelsefrihet och möjlighet att på sina egna villkor interagera med det fysiska rummet för att bygga en relation till det är avgörande för att skapa barnvänliga miljöer. Att behandla rörelsefrihet i planering har ökat markant den senaste tiden, och förståelsen för hur barn kan röra sig i staden och hur staden kan planeras för att gynna barns rörelsefrihet är idag större än tidigare (Kytä 2018). Däremot har förståelsen för barns möjligheter att uppfatta egenskaper hos och interagera med sin fysiska miljö inte fått lika stor uppmärksamhet, vilket är ett viktigt perspektiv att inkludera gällande planering för barns spontana användning av miljöer, och för att facilitera jämlika möjligheter för barn att använda det offentliga rummet (ibid).

Vuxnas barnperspektiv inom olika processer av planering har stor betydelse för hur barnvänlig en miljö blir. Det är därför av intresse att undersöka hur barns användning och skapande av sin fysiska omgivning uttrycks och uppfattas inom planering, eftersom det har en direkt inverkan på utformningen av miljöer som planeras med avsikten att främja barns närvaro. I nuläget finns det ingen tydlig bild av hur barns platsskapande behandlas i planering, en bild som behövs för att utveckla synen på barnvänliga stadsrum och öka barns närvaro och delaktighet i den offentliga miljön.

Syfte

Studiens syfte är att undersöka hur barns platsskapande uttrycks och uppfattas inom kommunal planering av offentliga miljöer.

Mål

Målet med studien är att skapa insikt i hur barns platsskapande förstås och behandlas i kommunal planering, med utsikten att lyfta värdet av barns platsskapande i nutida och framtida planering av en hållbar urban miljö.

Frågeställning

- Vilken föreställning av barns platsskapande finns inom det kommunala arbetet?
- Hur uppmärksammas och främjas barns platsskapande inom planering?
- Vilka begränsningar för att arbeta med barns platsskapande kan identifieras?

Avgränsning

Studien är avgränsad till att behandla ett strategiskt planeringsperspektiv i urbana miljöer.

Teoretiskt ramverk

Plats

Plats är ett av de mest komplexa geografiska begreppen, och idén om vad plats innebär är inte helt självklar. Inom kulturgeografi förekommer tre definitioner om vad plats är: ett avgränsat område av jordytan, ett utrymme för individuell och kollektiv identitet, samt skalan för vardagligt liv. Tidigare uppfattade kulturgeografer platser som singulära och separerade från andra platser utifrån en 'mosaik' metafor, men har i globaliseringens spår fått utmana den synen på platser. Platser är inte isolerade från varandra, i stället är de beroende av varandra, och den nya utmaningen inom kulturgeografi är att simultant konceptualisera platsers särskillnad (eng. *place difference*) och ömsesidiga beroende (*place interdependence*) (Castree 2009).

För att utveckla vad en plats är kan begreppet plats syfta till en eller flera av följande definitioner: *Place as location* = ett geografiskt avgränsat område, *Sense of place* = den subjektiva uppfattningen av en plats, och *Place as locale* = en miljö och skala för människors vardagliga aktivitet och interaktion (Castree 2009). En plats kan alltså utgöras av tydliga fysiska gränser i ett rum, till exempel kan en plats vara en lekplats, en innergård eller en park. En plats kan även vara individens föreställning av en plats som till dem är meningsfull, exempelvis ett träd eller bord. Och slutligen kan en plats också vara omfånget av en individs vardagliga liv, såsom ett hem eller en stadsdel.

Platsidentitet (eng. *place identity*), som en underkategori till *sense of place*, hänvisar till individens uppfattning av sig själv genom sina subjektiva känslor och upplevelser i relation till platsen de utspelar sig på (Knox & Marston 2016). En generell upplevelse av platsidentitet ger människor kontinuitet i sin omgivning och bättre möjlighet till stressåterhämtning och känslohantering genom att vistas på en meningsfull plats (Chatterjee 2005). Exempelvis är kvarteret eller stadsdelen där någon bor vanligtvis fyllt med mening och känsla för just den individen, samtidigt som utomstående inte kommer uppleva platsen med samma mening eller känsla och kan dessutom uppleva motsatta känslor för samma plats (Knox & Marston 2016).

Till skillnad från 'rum', som ses som en rörelse eller ett flöde, beskrivs plats som en paus (Tuan 1977), och en vanligt förekommande definition är att plats är ett rum som tilldelats mening (Cresswell 2004). Att definiera plats som "en meningsfull plats" utgår ifrån att platsen har en lokalitet, det vill säga den går att fysiskt avgränsa, samt att den är något som har tilldelats betydelse, och består av de två första av de tre definitionerna av plats som redogjordes för ovan.

Platser är dynamiska, med föränderliga egenskaper och rörliga gränser som är resultatet av samspelet med människa och miljö. Platser är en stor del av vad som formar människors liv och påverkar tempo och riktning för förändring att ske. Platser utgör bakgrunden för människors vardagliga liv och sociala relationer, och det är på dessa platser som människor lär sig vem och vad de är, hur de förväntas tänka och bete sig, och hur livet sannolikt kommer att se ut för dem (Knox & Marston 2016).

Platsskapande (eng. *place-making*) syftar på processen där individen bygger en relation till den fysiska miljön av en plats (Slingerland, Lukosch & Brazier 2020; Sutton & Kemp 2002). Cresswell (2004) beskriver platsskapande aktiviteter som formar och påverkar en plats, och ger individen en

aktiv roll i processen av att skapa platsens innehåll. Att delta i skapandet av ens omgivning förstärker dess meningsfullhet genom att ge människor en känsla av kontroll samt genom att medvetandegöra miljöns utmaningar (Sutton & Kemp 2002).

Barns platsskapande

Platsen i sig där barn leker och vistas har stor betydelse för deras beteende och interaktion, då barn lär sig om sig själva och om sin omgivning genom att använda och utforska miljön de befinner sig i (Cosco 2007). Barn skapar anknytning till en plats genom interaktion och delaktighet, och kan på så vis utveckla sitt kreativa lärande (Valentine & McKendrick 1997). Under uppväxten är platserna barn vistas och leker på en del av deras identitetsskapande, då vardagsmiljön utgör en arena för aktivitet och kunskap.

Barns sätt att se och skapa platser på är, till skillnad från vuxenvärldens strikta konstruktioner av plats och rum, mer flexibelt och mjukt i sitt uttryck. Platsskapande är en väsentlig aspekt för barn att upptäcka och förstå sin omvärld, och sker i många olika former (Jones 2000). I masteruppsatsen *Det här är min plats! - Ett arbete om barns platser och platsskapande i urban och suburban kontext* identifierar Centring (2019) genom en litteraturstudie sju olika typer av platsskapande: ge platsen nytt syfte eller funktion, ge platsen mening och speciell betydelse, manipulera miljön fysiskt, skapa en hemlig plats eller koja, fantasilek, territoriellt platsskapande, samt temporärt platsskapande. Dessa olika typer visar på variationen och komplexiteten i hur barn skapar platser, och hur barns platsskapande avser barns egna upplevelser och aktiviteter, och det är svårt för vuxna att förstå innebörden av vad som gör en plats meningsfull för barn utan att lyssna till deras röster.

Att vistas och leka utomhus framhävs som en av de mest grundläggande aspekterna av barns platsskapande (Cosco 2007; Jones 2000; Mårtensson 2013), och har fördelen att den kan ske varsomhelst och ta vilken form som möjligt (Slingerland et al 2020). Platsskapande uttrycks mycket i barns fria lek, det vill säga lek där det inte finns några satta regler och där barns fantasi kan utveckla och förändra leken under tiden den pågår. När lek sker utomhus i "den stora världen" är det enklare för äventyrliga aktiviteter att ta plats, och likaså aktiviteter med fler fysiska utmaningar. Utomhuslek möjliggör för barn att utforska sin miljö och aktivt använda den i sin lek för att skapa mening och identitet, vilket tillåter barnen att uppleva och ta ägarskap av platsen (ibid).

Platsskapande skapar tillfälle för barn att ta kontroll över både sin miljö och över sig själva, i kontrast till att konstant vara under vuxen tillsyn, och ger barn frihet att fritt utforska och röra sig runt i sin närmiljö. Platsskapande aktiviteter kan i strukturerad form även användas för att lära barn om hur olika miljöer påverkar beteende. Bland annat kan det i urbana miljöer ge barn kunskap om lämpligt beteende i den typen av miljö, såsom säkerhet kring trafik (Sutton & Kemp 2002), en kunskap som inte kommer lika naturligt när barns rörelsefrihet begränsas. Det kan också bidra till barns förståelse för miljö och ekosystem och öka deras intresse att ta hand om miljön generellt (ibid).

Barns lek och aktivitet frodas i varierande miljöer innehållande många olika egenskaper, och variation är ett centralt tema för barns platsskapande (Mårtensson 2013). Olika typer av lek kräver olika typer av miljöer, och en plats vars miljö består av varierande fysiska element ger upphov till fler lekmöjligheter. Barn som individer är också olika, och alla föredrar inte att leka i samma typ av miljö. En mångfald av funktioner och material krävs för att platsskapande ska vara tillgängligt för alla barn, men även för att möjliggöra för så många olika typer av lek som möjligt (ibid). På öppna ytor kan lek som innehåller spring ta plats, medan miljöer innehållande träd och buskage möjliggör skapandet av gömställen eller kojbygge. Platsskapande sker där leken sker, och det är vanligt att barns platsskapande utgår ifrån existerande fysiska former, men används efter barns förmåga och fantasi för att skapa mening.

Material med interaktiva funktioner som går att gripa tag i, vrida på, kasta etc. har potential att genom sin användning främja barns emotionella, sociala och kulturella upplevelser, och tydliggör samspelet mellan individen och miljön (Kytä 2004). Variationer i material är även det väsentligt för barns platsskapande, särskilt för att kunna manipulera miljön fysiskt. Löst material såsom pinnar, löv och stenar etc. kan enkelt plockas upp och användas av barn i lek (Mårtensson 2013), och närvaron av löst material gör det möjligt för barn att forma miljön enbart efter sin egen fantasi och utan hjälp av vuxna.

Barn skapar konstant platser genom lek i utomhusmiljöer. Platserna som skapas kan existera i allt från en dag till att vara en bestående plats genom barndomen. Men oavsett utgör platserna en startpunkt för barns lek, och den fysiska miljöns utformning påverkar barns spontana möjligheter att ta del av och skapa sin egen plats.

Hittills har informellt platsskapande beskrivits, det vill säga det som barnen själva styr över utan inblandning av vuxna. Men i planeringssammanhang kan det även talas om formellt platsskapande, där barnen officiellt involveras för att påverka utformningen av en plats. När barn involveras i planerings- och designprocesser för skapandet av platser uppmuntras de genom sin aktiva roll att känna ägarskap över platsen och engagera sig i sin närmiljö. Det formella platsskapandet bidrar till en ökad platsidentitet, och upplevelsen av att inkluderas i processens kan öka tilliten till kommunala aktörer (Slingerland et al. 2020).

Miljöerbjudanden

Ett perspektiv som förklarar barns användning av plats är *affordances*, vilket på svenska kan översättas till miljöerbjudanden. Det beskriver sambandet mellan miljön och individen som skapas genom interaktion (Kytä 2004), och kan enligt Hefts ordning definieras som "*the meaningful action possibilities of the environment*" (Lerstrup & van den Bosch 2017, 48).

Miljöerbjudanden syftar på att beskriva uppfattningen av en miljöes rumsliga möjligheter och begränsningar, utifrån individens egen användning av miljön. Egenskaper hos en plats möjliggör för en viss typ av aktivitet att förekomma när individens handling stöds och/eller uppmuntras av miljön den befinner sig i (Heft et al. 2014). Olika typer av handlingar kräver olika egenskaper hos miljön de sker i och individer söker ofta upp miljöer som främjar en viss typ av handling, exempelvis fysiska aktiviteter med mycket spring kräver öppna ytor och aktiviteter med boll kan kräva platta ytor (ibid). Det kan benämnas som samspelet mellan subjekt och objekt, där

subjektet interagerar med miljöns objekt. Exempelvis kan ett träd med låga grenar (objekt) vara klättringsbart för barn (subjekt) vilket innebär att miljön erbjuder möjligheter för barn att klättra (Cosco 2007). Men miljöerbjudanden omfattar även individens emotionella och sociala möjligheter och begränsningar i en miljö (Kyttä 2018). Miljöerbjudanden beskriver varken miljöns eller individens enskilda egenskaper, utan det beskriver vad som sker mellan de två. Individen måste uppfatta miljöns egenskaper som en möjlighet, och det sker endast när individens fysiska förmåga, sociala behov och intention är i harmoni med miljön (ibid). Genom att dela upp miljöerbjudanden i *potentiella* och *aktualiserade* differentieras miljöns fysiska innehåll och individens relation till miljön (Chatterjee 2005). Potentiella miljöerbjudanden är fysiska egenskaper en stadsplanerare kan designa i försök att främja användningen av den fysiska miljön, men det är först när individen använder miljön efter sin uppfattning av hur den kan användas som miljöerbjudandet aktualiseras. När miljöerbjudanden aktualiseras sker ett skifte i fokus från den fysiska materiella världen till individens inre värld av känslor och uppfattning (Chatterjee 2005).

Miljöerbjudanden som koncept är ett alternativt tillvägagångssätt för planerare och designers att skapa platser med användaren i centrum. Att beskriva miljöns egenskaper utifrån en individ eller en målgrupp kan vara ett sätt att beskriva miljön på ett meningsfullt sätt (Lerstrup & van den Bosch 2017), men kan också vara kontroversiellt på grund av föränderligheten av kvaliteter som miljöerbjudanden innebär (Chatterjee 2005).

Miljöerbjudanden är inte permanenta, de kan förändras allteftersom individen förändras. Barn växer och utvecklas konstant, och med dem kommer miljöerbjudanden över tid att utvecklas efter barnets storlek, förmåga, erfarenhet och kunskap. Barn som är ett par år gamla kommer inte att uppfatta en miljö på samma sätt när de är 10 år gamla, och med tanke på hur mycket och hur fort barn utvecklas under barndomen kommer miljöerbjudanden att variera och därmed vara dynamiska (Lerstrup & van den Bosch 2017). För att en miljö ska främja barns lek och aktivitet bör det finnas många miljöerbjudanden som ger barn möjligheten att manipulera, sitta, hoppa, springa och klättra etc. (Mårtensson 2013).

Barns plats i det planerade stadsrummet

‘Platser för barn’ & ‘barns platser’

Det finns en väsentlig skillnad mellan platser skapade för barn, och barns egenskapade platser, där de förstnämnda benämns *‘platser för barn’* och de andra *‘barns platser’*. ‘Platser för barn’ hänvisar till platser ämnade för barn att spendera tid på, såsom lekplatser, skolgårdar etc. Dessa platser är avsedda för barn och designade av vuxna, då arkitekter och planerare utformar platsen till att vara en “speciell” plats för just barn. ‘Barns platser’ däremot avser platser som barn själva kan peka ut som meningsfulla för dem, och omfattar ofta informella platser som inte är tydligt observerbara för vuxna, det kan röra sig om allt från träd och buskage till gungor och gator. Dessa platser kan endast bli utpekade, uppvisade och beskrivna av barn. ‘Platser för barn’ och ‘barns platser’ kan även överlappa, det vill säga att ‘barns platser’ kan existera inom de fysiska gränserna för officiella ‘platser för barn’, exempelvis kan en skolgård inneha flera specifika platser identifierade som särskilt meningsfulla genom barns framställning. Men ‘barns platser’ som existerar inom officiella ‘platser för barn’ kan ofta begränsas i form av regler för hur platsen får eller inte får användas, där barnen riskerar att disciplineras av vuxna om de bryter mot reglerna, exempelvis genom att ge

platsen nytt syfte eller funktion. Likaså kan underhåll av platser utgöra ett hinder då manipulering av den fysiska miljön inte tillåts kvarstå, och lösa material röjs undan innan de kan användas av barnen (Rasmussen 2004).

Rumslig frihet

I rum som är mindre programmerade finns ett större fysiskt utrymme för platsskapande uttryck, såsom i naturmiljöer, orörda miljöer och mellanrum, och där platsskapande uttryck inte anses störande eftersom det finns rum för dem (Jones 2000). I rurala miljöer med gles bebyggelse och luftiga landskap, är den fysiska och sociala möjligheten att använda och skapa platser inte lika begränsad som i urbana miljöer då de innehar färre begränsningar och barriärer, såsom starkt trafikerade vägar och hårdgjorda ytor. Rurala miljöer främjar i stället platsskapande genom närvaron av naturmiljöer, mellanrum och varierande platsegenskaper. Dessa karaktärer återfinns också i urbana miljöer men är oftast färre och mindre till ytan (ibid). Urbana miljöer är striktare i hur de får användas och det finns inte samma utrymme för kreativitet och eget skapande av platser inom ramen för stadsrummets funktion. Barns platsskapande som sker i stadsrummet kan anses störande då det avviker från rummets planerade funktion. Barns egna skapande tillåts endast ske på utpekade platser specifikt designade för barns lek, exempelvis sandlådor, men även där kan det finnas begränsningar om designen inte möjliggör för olika typer av platsanvändning (Mårtensson 2013). Om platsskapande ska kunna ske måste det finnas rumslig frihet för barn att utnyttja det offentliga rummet (Jones 2000).

Metod & metodik

Den övergripande metodiken för arbetet har varit en fallstudie bestående av två metoder: dokumentstudie och samtalsintervju. Även en initial litteraturstudie har genomförts som centralt underlag för arbetets teoretiska ramverk och problemformulering.

Arbetet har baserats på en multipel fallstudie av två kommuner, Malmö stad och Helsingborg stad. Dessa valdes utifrån en mest-lik design (Esaiasson et al. 2017) baserat på urban karaktär i en regional skala, samt respektive kommuns uttryckta strategier att framhäva barns aktiva roll i stadsrummet.

Genomförandet av en *litteraturstudie* har syftat till att samla in olika teorier kring barns platsskapande, det vill säga ge en helhetsbild av vad barns platsskapande innebär, varför det är väsentligt, och hur det kan inkluderas i planering. Det sammanställdes och utgör utgångspunkten för studiens granskning och kritiska analys av kommunernas arbete. Litteraturen som behandlats har samlats in systematiskt genom sökningar på universitetsbibliotekets sökmotor, webbsidor för peer-reviewed vetenskaplig litteratur, samt genom rekommendationer av relevant litteratur från handledare och tidigare kurslitteratur. Resultatet av litteraturstudien utgör uppsatsens teoretiska ramverk, och skapar därmed grunden för studiens förståelse av barns platsskapande vilket i sin tur är startpunkten för fallstudien.

Fallstudie

Fallstudie har valts som metodik för att kritiskt granska praktiskt arbete i kommunal planering och förvaltning, då denna metodik anses mest lämplig för att avgränsa studien till ett rimligt omfång inom ramarna för tillgänglig tid och resurser. Fallstudien avser att fånga komplexiteten hos ett fall, tillämpa en variation av metoder, och spegla sin nutid, och passar enligt Johansson (2007) att applicera i studier som berör en mångfald av ämnen, däribland planering, och perspektiv, vilket gör det relevant för en studie som i grunden behandlar hållbar stadsutveckling.

Strategin för studiens val av fall har varit informationsbaserat, det vill säga att valet baserades på fallets förväntade innehåll av information för att optimera mängden information från ett enda fall (Flyvbjerg 2006). I denna studie har den primära aspekten för val av fall (kommuner) varit strategiskt arbete med barn och platsskapande i planering, samt ambitioner för att utveckla involveringen av barn i planeringsprocesser. Denna aspekt har i huvudsak baserats på kommunala styrdokument och planeringsverktyg som framhäver barns aktiva roll i stadsrummet, men även andra former av uttryck där barn involveras i planering. Ytterligare en aspekt som initialt hade stor påverkan på valet av fall har varit fallets geografiska sammanhang, vilket i denna studies kontext inneburit liknande regionala och fysiska förutsättningar. Därtill har geografisk närhet till fallen också vägt in i valet för att underlätta möjligheten att genomföra fysiska möten för intervju och eventuella platsbesök. Fallen som valts faller inom ramarna för tre av Flyvbjergs (2006) definierade strategier för valet av fall, nämligen: *extremt/avvikande fall* i den mening då fallen söktes upp för sina positiva egenskaper inom ett specifikt ämne, *kritiskt fall* för att fallen i en regional kontext är drivande inom ämnet som behandlas, samt *paradigmatiskt fall* i den bemärkelse att fallen lyfter egenskaper av en nutida verklighet av arbete med barns involvering i planering. Det bör dock nämnas att ingen av dessa strategier fullt ut har präglat hur valet av fall har gått till,

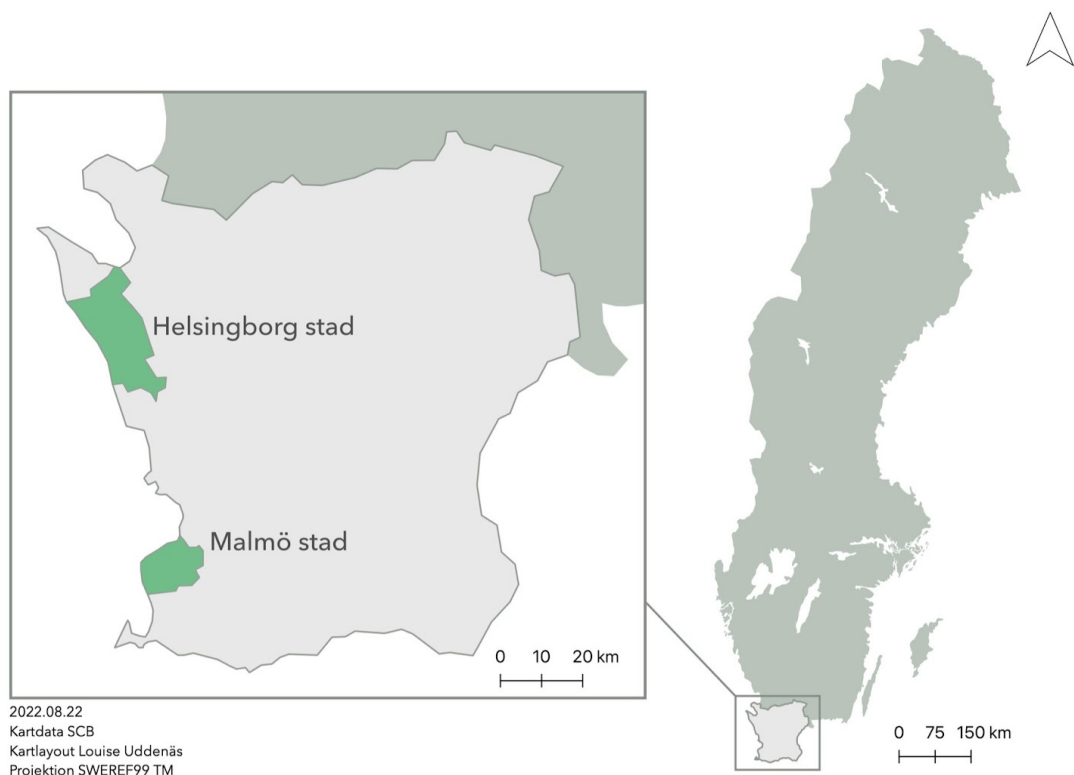
utan att alla i viss mån bidragit med olika perspektiv och synsätt att se fallen utifrån, samt att uppfattningen av vilka strategier som tillämpats har varierat under studiens gång. Ett fall som erhåller en blandning av dessa strategier kan bidra till en djupare uppfattning av fallet då en större variation av perspektiv och slutsatser möjliggörs (Flyvbjerg 2006).

Forskningsprocessen antog en *abduktiv ansats* eftersom den naturligt lämpar sig vid en fallstudiemetodik. Det innebär att studien utgick ifrån både ett teoretiskt ramverk och ett insamlat empiriskt material, vilket ansågs mest lämpligt utifrån studiens syfte, där den abduktiva ansatsen uppfattats som en växelverkan mellan teori och empiri (Johansson 2007). Under processen medförde ansatsen att teori och empiri lät formas av varandra för att stärka innehållet i form av nya teoretiska perspektiv och empirisk insamling strukturerad och skapad utefter relevanta teoretiska ingångar. Exempelvis anpassades intervjuernas struktur efter teman från det teoretiska ramverket, samt att nya aspekter framkomna i intervjumaterialet utforskades teoretiskt för att stärka ramverket och knyta an till studiens resultat/diskussion.

Bakgrund till fallen

Varje stad har sina egna förutsättningar och möjligheter, och likaså dess invånare, som ständigt präglas av stadens kulturella, politiska, socioekonomiska och fysiska landskap. Hur människor, och specifikt barn, upplever en stad eller en plats i stadsrummet varierar därför beroende på stadens innehåll, och det är av vikt att undersöka hur olika städer skräddarsyr sin planering för att möta behoven hos barn som lever just där (Arup 2017).

Städerna, och kommunerna, som utgjort fall i studien är Malmö och Helsingborg vilka är kustkommuner lokaliserade i västra Skåne (se karta nedan), tillhörande Region Skåne och Skåne Län. Båda städerna har en urban karaktär och är drivande i regionens utveckling.

Karta 1: Visar lokaliseringen av Malmö Stad och Helsingborg Stad på en nationell och regional skala.

Malmö

Malmö är med sina drygt 350 000 invånare, varav cirka 52 000 är barn (Malmö Stad 2022), Sveriges tredje största stad, och är tillsammans med Göteborg och Stockholm en av de tre kommuner i Sverige som kategoriseras inom kommungruppen 'storstäder' (SCB 2022). Den är även den snabbast växande storstaden i Sverige. Malmö beskrivs ha en ung befolkning, där knappt hälften av Malmöborna är under 35 år. Nästan hälften (47%) av kommunens invånare har utländsk bakgrund och staden utmärks ofta för sin mångkulturella befolkning. Drygt en tredjedel av befolkningen är födda utomlands, där länderna Irak, Syrien och Danmark innehar de största grupperna. Den politiska kommunledningen (vid tiden då studien genomfördes våren 2022) består av Socialdemokraterna och Liberalerna, som innehar samtliga kommunalrådsposter med beredningsansvar (Malmö Stad 2022). I Malmö är medelinkomsten drygt 3000kr lägre än rikssnittet. Malmö är till ytan väldigt platt, och staden omges av jordbruksmark (SCB 2022).

Helsingborg

Helsingborg är med en befolkning på drygt 150 000, varav cirka 23 000 är barn Sveriges åttonde största stad, och tillhör kommungruppen 'större stad' (SCB 2022). Kommunen har en relativt jämn befolkningsfördelning, och liknar i det avseendet rikssnittet. I kommunen har cirka 37% av befolkningen utländsk bakgrund, och drygt en fjärdedel av invånarna är födda utomlands, huvudsakligen från Syrien, Irak och Jugoslavien (Helsingborgs Stad 2019). Kommunens politiskt styrande block (vid tiden då studien genomfördes våren 2022) består av Moderaterna, Liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet. I Helsingborg är medelinkomsten cirka 1000kr lägre än rikssnittet (SCB 2022). Helsingborg har, till skillnad från Malmö, större topografiska skillnader, och staden innehåller flera skogsområden/mindre naturreservat.

Dokumentstudie

En *dokumentstudie* har genomförts med syftet att undersöka hur barns platsskapande behandlas och uttrycks skriftligt inom kommunal planering. Materialet som samlades in genom denna metod utgörs av formuleringar och beskrivningar av kommunens riktlinjer, verktyg och målsättningar för arbete med barns platsskapande, och redovisas skriftligt i studiens resultat.

Dokumentstudien avgränsades till att behandla offentliga dokument, men det finns även en medvetenhet om att det kan finnas fler dokument relevanta för studien inom den kommunala organisationen som inte är tillgängliga för utomstående att ta del av. Men den information som dokumentstudien riskeras gå miste om bedöms ha möjlighet att samlas in med andra metoder, i huvudsak genom samtalsintervjuerna. Det är i huvudsak kommunens översiktsplan som behandlas genom dokumentstudien tillsammans med tillägg till översiktsplanen och specifika planprogram för utformning av urbana miljöer.

Dokumentstudien har följt designen för en *kritisk analys* (Esaiasson et al. 2017), för att utforska de idéer, uppfattningar och formuleringar som uttryckts gällande barns platsskapande. Analysen har utgått ifrån att hitta avsnitt och stycken där barn och barns miljöer behandlas, först genom ord/begrepp-sök på "barn" följt av en djupare läsning av identifierade relevanta avsnitt. Innehållet i dessa delar granskades vidare och analyserades efter formuleringar och ord med koppling till det teoretiska ramverket som litteraturstudien resulterade i. Studiens analys var därför specifik i sitt omfång eftersom den avsåg att behandla föreställningen och utrymmet för ett tydligt avgränsat ämnesområde. Dock fanns det samtidigt ett behov av att också ta hänsyn till dokumenten utifrån ett större perspektiv för att skapa förståelse för dokumentens kontext.

Dokument ska ses för vad de faktiskt är, då de är texter som har skapats med ett syfte och som inte nödvändigtvis speglar verkligheten. De bör därför betraktas med en särskild "verklighetsnivå", det vill säga att de ska granskas utifrån den kontext i vilken de produceras, samt utifrån vilka som är dess avsedda läsare. Det är även viktigt att statusen och funktionen för ett dokument reflekteras över för att bedöma graden av transparens i innehållet (Bryman 2018). Då det är kommunala styrdokument och rapporter som ska analyseras, bedöms dessa ha en hög legitimitet gällande beskrivningen och uppfattningen av kommunal planering och förvaltning. Myndighetsdokument kan behandlas som skildringar av verkligheten då dessa i grunden styr samhällets system och organisationer, men bör hanteras med försiktighet då deras innehåll kan vara begränsat i beskrivningen av hur verktyg och riktlinjer implementeras och används i praktiken. Till detta bedöms samtalsintervjuerna täcka det praktiska arbetet i större utsträckning än dokumentstudien, men att dokumentstudien ger en allomfattande bild av det kommunala arbetet och vilka prioriteringar/föreställningar som dominerar planeringen. Däremot förväntades olika dokument innehålla olika nivåer av fördjupning gällande arbetet med barns platsskapande, exempelvis att det beskrivs mer övergripande i till exempel översiktsplaner och mer i detalj i till exempel enskilda förvaltningars specifika rapporter för utvärdering, vilket överensstämde i verkligheten.

Samtalsintervjuer

Samtalsintervjuer har genomförts med kommunalt anställda inom planering och förvaltning som arbetar med eller har insikt i kommunens arbete med att inkludera barn och barns platsskapande. Denna metod är passande för problemformuleringar som handlar om synliggörande, det vill säga hur ett fenomen gestaltar sig (Esaiasson et al. 2017), och har därför varit relevant med tanke på denna studies frågeställning. Syftet med intervjuerna har varit att samla in material om det praktiska arbetet i kommunen, samt vilka föreställningar om barns platsskapande som präglar arbetet och hur dessa ges uttryck. Även möjligheter och utmaningar med arbetet har identifierats. En variation av tjänstepersoner från olika avdelningar inom kommunen har intervjuats, huvudsakligen inom olika former av strategiskt planeringsarbete men även inom praktiska verksamheter med barn. Totalt intervjuades tre tjänstepersoner från Malmö stad, en strateg inom dialog och delaktighet och två landskapsarkitekter på avdelningen för offentlig miljö, och fyra tjänstepersoner från Helsingborgs stad, en barnrättsstrateg, en landskapsarkitekt, en översiktsplanerare, och en miljöpedagog. Alla intervjupersoner arbetade i olika utsträckning med planering för och/eller med barn i offentlig miljö. Intervjuerna utfördes under mars och april 2022.

Ambitionen var att hålla fysiska möten i en miljö intervjupersonen känner sig bekväm i, helst dennes arbetsmiljö eftersom intervjuerna syftade till att intervjua personen för dennes professionella erfarenhet och insikt. Två intervjuer genomfördes i ett fysiskt möte på respektive intervjupersons arbetsplats. Övriga intervjuer genomfördes över zoom. I ambitionen att vara anpassningsbar till intervjupersonerna visade sig zoom vara det alternativ som föredrogs av de flesta. Användningen av zoom med både bild och ljud fungerade väl och gav, trots distansen, en personlig prägel på intervjuerna eftersom en ändå fick ett ansikte till den andra personen. De intervjuer som däremot genomfördes på plats gav ett ytterligare djup i det personliga bemötandet genom att kroppsspråk, småprat, och miljön som intervjun ägde rum i adderades.

Intervjuguide

Intervjuerna var *semi-strukturerade* i sin karaktär, eftersom syftet var att undersöka ett specifikt ämne och tydliga frågor skulle krävas för att få relevanta svar. Men samtidigt erhöles flexibiliteten att utforska nya aspekter, relevanta till syftet, som uppkom under intervjuens gång. En intervjuguide (se bilaga 1) skapades utifrån studiens syfte och frågeställningar, uppdelad i fyra teman som började med intervjupersonens bakgrund och roll, och successivt lade större fokus på barn och barns platser, för att avsluta med frågor direkt kopplade till barns platsskapande. Intervjuguiden togs fram för att denna skulle kunna följas vid varje intervjutillfälle, och materialet som samlades in genom intervjuerna blev smidigare att bearbeta, sammanställa och analysera. Intervjuguiden baserades på insikter från både litteraturstudien och dokumentanalysen, för att finna lämpliga avgränsningar i ämnet, samt för att ta inspiration av tidigare genomförda studiers intervjuguides.

Skapandet av intervjufrågor utgick ifrån Kvale & Brinkmanns (2014) riktlinjer för intervjufrågor, och vikt lades på att skapa en tydlig men varierad intervjuguide för att nå olika perspektiv på samma ämne och erhålla ett rikt material. Intervjuguidens fyra teman började alla med *inledande frågor* för att skapa ett sammanhang och ge utrymme för intervjupersonen att rikligt beskriva

utifrån sin egen uppfattning. Även *strukturerade frågor* präglade intervjun för att framhäva intervjuens upplägg till intervjupersonerna och begränsa irrelevanta sidospår. *Specificerade frågor* användes för att smalna av samtalet till en särskild fråga och därmed erhålla ett mer specifikt perspektiv som inte framkommit naturligt i samtalet. Vidare ställdes också *uppföljningsfrågor* och *sonderande frågor* aktivt, en del planerade i intervjuguiden och en del spontant i samtalet, för att få ett tydligt flytande samtal och en effektiv insamling av relevant material.

Ytterligare en aspekt som tillämpades under intervjun var *tystnad*, huvudsakligen för att låta intervjun ta sin tid utan att stressa, samt för att ge intervjupersonen möjlighet att tänka över en fråga och addera ytterligare relevant information. Detta innebar att intervjupersonerna ofta funderade över vad de hade sagt och kom med tillägg för att fördjupa sin information. Det var även viktigt då många specifika frågor på sätt och vis krävde betänketid från intervjupersonerna, och flera uttryckte att de tidigare inte funderat på ett par av frågorna i större utsträckning och därav behövde tid att tänka. Avslutande i intervjun ställdes *direkta frågor* för att få ut den sista informationen av det specifika ämnet. De direkta frågorna sparades till slutet med syftet att se om intervjupersonerna själva benämnde eller kom in på aspekter av barns platsskapande under samtalet. Då det gav en inblick i vilka perspektiv intervjupersonen associerade med ämnet och därav en bild av deras fokus i sitt arbete med barn och platsskapande. För att stärka validiteten av en undersökning understryker Kvale och Brinkmann (2014) att det ska finnas ett tydligt syfte för materialet som samlas in, vilket innebar att en större ansträngning lades på att genomgående ha studiens syfte och frågeställning närvarande under intervjuerna.

Varje intervju började med en redogörelse för intervjuens syfte och en kort beskrivning av studien samt mitt akademiska sammanhang. Likaså redogjordes för hanteringen av det insamlade intervjumaterialet och anonymisering av detta, samt intervjuens beräknade tidslängd. Allt som beskrevs inledande under intervjutillfället hade tidigare redogjorts för under kontaktfasen när intervjupersoner söktes upp via mailkontakt. Avslutande i intervjuerna ställdes den sista frågan med hänvisning till att den var just den sista frågan, därefter tydliggjordes intervjuens avslut och intervjupersonen tillfrågades om denne hade eventuella tillägg eller funderingar. Ytterligare upprepades bearbetningen av det insamlade materialet, och tillåtelse att i efterhand kontakta intervjupersonerna för återkoppling och utskick av färdig uppsats bekräftades.

För att säkerställa reliabiliteten, det vill säga frånvaro av slump- och slarvfel under datainsamlingen och den efterföljande databearbetningen, gjordes följande: intervjuerna spelades in (vilket tydligt redogjordes för i den initiala kontakten), de var väl förberedda med en genomarbetad intervjuguide, tolkande frågor samt uppföljningsfrågor ställdes under intervjun för att säkerställa att respondentens ord uppfattats korrekt och fördjupa förståelsen, samt att det insamlade materialet ordentligt bearbetades och granskades för att rätta till eventuella oklarheter och skrivfel (Esaiasson et al. 2017).

Tematisk analys

Det insamlade intervjumaterialet, i form av inspelningar och anteckningar, analyserades genom en *tematisk analys*. Den tematiska analysen hade en förenklad form, och tog hjälp av Braun & Clarkes (2006) steg för genomföring av tematisk analys, för att säkerställa ett strukturerat genomförande.

Analysens första steg bestod av att sammanfatta intervjumaterialet utifrån att lyssna igenom inspelningarna och läsa igenom anteckningarna som gjordes under intervjutillfället, för att överblicka empirins innehåll. En bedömning gjordes innan analysen att transkribering av allt intervjumaterial inte skulle vara nödvändigt för analysens kvalitet, utan att endast beskrivningar och uttalanden av extra intresse skulle transkriberas för vidare analytisk fördjupning av dessa, vilket genomfördes i detta första steg. Innehåll som transkriberades ansågs tala väl för materialet i sin helhet, samt tydligt lyfte väsentliga bitar av ämnet eller samtalet.

I ett andra steg påbörjades skapandet av initiala tolkningar av koder i materialet, som tillsammans användes för att påbörja tematiseringen. Det gällde huvudsakligen begrepp/argument/förklaringar som frekvent förekom i det genomgående materialet. Exempelvis användes ordet "vuxengissa" ofta, samt argument kopplade till demokrati och barnkonventionen.

Efterföljande tredje steg utforskade passande teman genom att gruppera koder, men även genom att återkoppla till de övergripande teman som fanns i intervjuguiden. De teman i materialet som ansågs mest centrala i relation till studiens syfte och frågeställning gjordes till huvudteman, och ytterligare teman och koder placerades in under dessa som sub-teman. I framtagningen av teman ställdes frågor till materialet, såsom "Hur beskrivs barns roll i hållbar stadsutveckling? I vilka sammanhang talas det om platsskapande?" för att nämna ett par. Frågor som dessa uppkom även under det första steget samt när samtalsintervjuerna genomfördes, vilka skrevs ned och följde med i analysen.

I det fjärde steget utvärderades de teman som utvecklats, huvudsakligen sett till mängden koder/material som stödjer temat och huruvida det är relevant i relation till dess korrekta representation av materialet som helhet. Teman som inte uppnådde kraven omfördelades och koderna arbetades in i nya eller andra existerande teman. Ytterligare genomläsning av allt analysmaterial genomfördes för att identifiera koder som tidigare missats, på uppmaning av att kodning är en "organisk och ständigt pågående process", för att använda dessa i utvecklingen av passande teman.

Det femte steget bestod av definition och namngivning av färdiga teman, vilket gjordes med hänsyn till innehållets narrativ och den berättelse som studiens resultat skulle komma att bli. Det var viktigt att varje temas kärna framhävdes och att varje tema var tydligt avgränsat utan överlappning.

I det sjätte och sista steget producerades resultatet av den tematiska analysen skriftligt, där fokus låg på att förmedla och illustrera det analytiska narrativet utifrån både dess övergripande berättelse och utmärkande fördjupning.

Resultat: Barns platsskapande i kommunala plandokument

I följande avsnitt presenteras resultatet av dokumentanalysen. Identifierade uppfattningar och beskrivningar knutna till barns platsskapande i strategiska planeringsdokument redogörs för, som en första del av resultatet. Studiens två fall, det vill säga kommuner, redovisas separat i denna del för tydlighetens skull.

Malmö Stad

Samtliga dokument som behandlats från Malmö Stad tar utgångspunkt i de positiva hälsoaspekterna för barn av att aktivt vistas i utemiljöer. Utemiljöer ska enligt Malmö Stad (2018) vara attraktiva och uppmuntra barn till att nyttja stadens offentliga platser för utomhusaktiviteter, eftersom utemiljöer är *“en betydelsefull del av vardagen vilken har stor inverkan på barns sociala, fysiska/ motoriska och mentala utveckling”* (Malmö Stad 2018, s. 17), och barn med ett aktivt liv utomhus har chans att skapa framtida goda vanor av att ta del av utemiljöer. Det uttrycks att platser ska vara utformade som *“stödjande miljöer”* där spontan aktivitet, i form av rörelse, framhävs. Stadsrummet ska på så vis erbjuda enkla möjligheter att vara fysiskt aktiv, och det ska vara möjligt att inspireras av andra människors aktivitet exempelvis genom lekfulla inslag som kan utmana föreställningen om vem som kan ta del av stadens ytor (Malmö Stad 2016).

Malmö Stad (2018) betonar att utemiljöer ska vara grönskande och varierande för att främja lek och rörelse. Miljöer som lyfts fram som centrala för barns hälsa är deras boende- och närmiljö, såsom bostadsgårdar då dessa miljöer är en betydande del i vardagslivet för barn. Utöver att vara trygga och tillgängliga ska barns närmiljöer vara användbara, grönskande och upplevelserika för att gynna en hälsosam uppväxt (Malmö Stad 2018). Gröna, bostadsnära miljöer skapar enligt Malmö Stad (2018) samhörighet och är extra viktiga för individer som inte kan ta sig så långt hemifrån, därtill barn inkluderas. Det ska även finnas en variation av utemiljöer för att alla barn ska ha tillgång till en miljö som passar just dem och deras förmågor. Malmö Stad (2016) beskriver även att det i boendemiljöer ska finnas möjlighet att sätta personliga avtryck, men hänvisar huvudsakligen till vuxnas möjlighet att ta ansvar över sitt boende och direkta boendemiljö.

Malmö Stad (2016) lyfter närvaron av människor som en bidragande faktor till trygghet, och att offentliga miljöer som bjuder in människor till aktivitet stärker attraktiviteten hos stadens gemensamma rum. Vidare är det viktigt att det inte ställs några krav på människorna som deltar i miljöns aktiviteter eftersom det ska vara jämlikt för alla att delta.

Malmö Stad förlitar sig i nuläget huvudsakligen på konventionella verktyg för att behandla barn i planering, exempelvis genom barnkonsekvensanalyser, men det uttrycks ambitioner att pröva och utveckla fler verktyg och metoder som kan stärka involveringen av barnens perspektiv. Både barnperspektiv och barnens perspektiv framhävs med en tydlig distinktion av vad som är vad, och barnens perspektiv framhävs som extra viktigt att *“synliggöras, belysas och beaktas”* (Malmö Stad 2018, s. 45) i stadsplanering generellt. Delaktighet i den fysiska miljöns utformning lyfts som ett medel för individer att skapa tillhörighet och känna ansvar för sin närmiljö. En strategi för att arbeta med barnperspektiv från Malmö Stads översiktsplan beskriver att *“barns och ungas delaktighet och inflytande på frågor som rör staden och dem själva ska ses som en resurs i planeringsprocesser och särskilda former för barns och ungas delaktighet ska utvecklas”* (Malmö Stad 2018, s. 45).

Rörelsefrihet är ett frekvent tema i samtliga dokument, och framhävs i synnerhet i relation till skola och sociala kontakter, där barns möjlighet att röra sig fritt i stadsrummet utan vuxen tillsyn till och från skola och kompisar beskrivs som väsentligt för barns plats i det offentliga rummet. Rörelsefrihet lyfts också i samband med barns möjlighet att utforska parker och naturområden i närhet till sin bostadsmiljö. Samtidigt skildras utmaningen med att garantera barns säkerhet i stadstrafiken som ett närvarande problem (Malmö Stad 2018).

Vid återkommande tillfällen uttrycks utemiljöer för barn som viktiga för att motverka att socioekonomiska skillnader mellan hushåll påverkar barns tillgång till grönskande och varierade utemiljöer (Malmö Stad 2018). Att anlägga och skapa platser för barn i alla delar av staden är nödvändigt för att alla barn ska ha tillgång till högkvalitativa utemiljöer i sitt närområde. Ett exempel är kommunens arbete med temalekplatser runt om i staden, som erbjuder platser med varierande egenskaper och karaktär för barn att leka på.

“Det mest hållbara sättet att skapa föränderlighet är genom stor variation - mycket växter och naturmark - då finns det en naturlig föränderlighet som skiftar hela året.” (Malmö Stad 2011, s. 9).

I Malmö Stads (2011) verktyg för planering, utformning och bygglovsgranskning av förskolors utemiljö beskrivs löst material och föränderliga miljöer som gynnsamma för barns fria lek och utveckling som individer. Naturinslag premieras för barns skapande och användning av sin omgivning på grund av sin flexibilitet och sina utvecklingsmöjligheter. En rik variation av växtlighet skapar mervärde för en plats och kan tillsammans med pedagogik bidra till att öka barns kunskap om floran i sin miljö (Malmö Stad 2011).

Malmö Stad beskriver en övergripande bild av hur stadsrummet ska tillgodose behov specifika för barn, eftersom barn som målgrupp är extra sårbara i en urban miljö, och enligt Malmö Stad har de i arbetet med det offentliga rummets utformning en skyldighet att skapa livskvalitet och goda uppväxtvillkor för alla medborgare. I nuläget sker involvering av barn främst genom formella planeringsprocesser med traditionella metoder. Men kommunen redogör för sina ambitioner att i större utsträckning involvera barns röster i planering med hjälp av nya verktyg för att höra hur barn upplever sin fysiska omgivning, i kombination med att ett barnperspektiv ska finnas med i all stadsutveckling.

Helsingborgs Stad

I Helsingborgs Stads översiktsplan framhävs att barn är en av de målgrupper som ska beaktas extra i planeringen av det offentliga rummet, vilket tydliggörs genom målsättningen att hela bostadsområdets struktur ska utformas med ett barnperspektiv för att skapa barnvänliga orter (Helsingborgs Stad 2021). Planförslaget anges ha ett fokus på barnperspektivet och barns vardagliga rörelsefrihet gällande att stärka livskvalitet och förbättra folkhälsa.

I översiktsplanen redogörs för hur barn har varit involverade i framtagningen av platsspecifika planprogram genom separata avsnitt tillägnade barnets perspektiv, utifrån argumentet att *“vi vill ge möjlighet till vuxna och barn oavsett kön och bakgrund att vara med och dela med sig av sina erfarenheter, åsikter*

och idéer.” (Helsingborgs Stad 2021, s. 6). Barn i mellanstadiet från den lokala skolan i kommunens orter har på uppdrag av kommunen fått i uppgift att beskriva sin närmiljö utifrån ett antal frågeställningar, bland annat hur den upplevs, används och vad de tycker kan förbättras. Barnen i varje ort har också fått möjlighet att ta fram ett platsspecifikt medskick som ska vägas mot andra intressen i framtida planering. Ett exempel på information som barnen har bidragit med till översiktsplanen: *”Det barnen saknar i Ödåkra är aktiviteter och lek på större lekplatser, en äventyrslekplats och fler fotbollsplaner med bättre linjer.”* (Helsingborgs Stad 2021, s. 129). och *”Vallåkra är lagom stort, barnen har nära till kompisarna, skolan, naturen, skogen och Borgen.”* (Helsingborgs Stad 2021, s. 146).

Barnets perspektiv beskrivs även vara en av utgångspunkterna till att skapa attraktiva boendemiljöer av hög kvalitet för barnfamiljer i kommunen, med ambitionen att motverka utflyttningen av barnfamiljer till andra kommuner.

”Vi skapar varierade och trygga offentliga rum och gör det möjligt för barn att leka och utforska sin närmiljö på egen hand samt säkerställer att nya områden har god tillgång till både privata gårdar och offentliga grönområden” (Helsingborgs Stad 2021, s. 57)

Lämpliga lekmiljöer ska finnas tillgängliga i barns närmiljöer, och det beskrivs vara viktigt för barns rörelsefrihet att de har möjlighet att ta sig till sina närliggande lekmiljöer såsom parker, grönytor och lekplatser på ett tryggt sätt. Ett centralt mål i översiktsplanen gällande barn är att maximera de områden där barn kan röra sig själva, och åtgärder såsom hastighetsbegränsningar på gator och gröna stråk som binder samman områden föreslås. Likaså läggs stort fokus på att främja gång- och cykelmöjligheter för att uppmuntra fysisk aktivitet (Helsingborg 2021). I Stadsmiljöprogrammet beskrivs behovet av att lära barn och unga hur de ska röra sig i olika trafikmiljöer för att kunna ta del av staden och förflytta sig inom den på ett säkert sätt (Helsingborgs Stad 2013).

Utbildning är ett återkommande tema i kommunens dokument. Att utbilda barn i kunskaper relevanta till hur de använder stadsmiljön lyfts som viktigt för att alla barn ska ha en jämlik tillgång till staden. Miljöverkstaden, en kommunal verksamhet med expertis inom utomhuspedagogik som utbildar skolbarn i hållbar utveckling, och det arbete de genomför med utbildning presenteras som en framgångsfaktor för att barn kan vara aktiva medborgare (Helsingborgs Stad 2013).

Lekmiljöer utgör enligt Helsingborgs Stad (2021) viktiga mötesplatser för både barn och vuxna. I översiktsplanen uttrycks värdet av att låta förskole- och skolgårdar, det vill säga planerade lekmiljöer, vara lite oplanerade för att främja barnens kreativitet och fria skapande av platser. *”Det måste finnas möjligheter till kreativitet och fritt skapande genom att alla ytor inte är tillrättalagda.”* (Helsingborgs Stad 2021, s. 62).

Helsingborg Stad (2021) beskriver i allmänhet värdet av en närvarande grönstruktur, och hur det bidrar med en mångfald av fördelar för stadens invånares livskvalitet. Tillgång till högkvalitativa grönytor skapar möjlighet till en meningsfull fritid, erbjuder rekreation och förbättrar psykisk hälsa samt bidrar till en ökad fysisk aktivitet (Helsingborgs Stads 2021).

“Den fysiska planeringen ska bidra till en sammanhållen stad som knyter ihop snarare än skapar segregation och bidrar till god folkhälsa genom att prioritera grönytor och möjlighet till rekreation och hållbart vardagsliv.”
(Helsingborgs Stad 2021, s. 260)

Både barnperspektivet och barnets perspektiv är frekvent återkommande i dokumenten, och kommunen understryker vikten av att tillämpa de båda perspektiven där de är relevanta. Helsingborgs Stad har ett stort fokus på delaktighet och dialog för att lyfta barns åsikter, och har använt strukturerade metoder för att samla in platsspecifik information som beskriver lokala värden hos platser relevanta för planering.

Resultat: Intervjupersonernas föreställning av barns platsskapande

I följande avsnitt presenteras resultatet av det insamlade materialet från samtalsintervjuerna, det vill säga hur intervjupersonerna talade om barns platsskapande, hur barns platsskapande framhävs i planeringsprocesser och vilka utmaningar som finns att arbeta med. De båda kommunerna presenteras i detta avsnitt tillsammans då de i stor utsträckning visade på samma resultat.

Barns roll i planering

Demokrati

Samtliga intervjupersoner beskrev demokrati som en drivande faktor bakom att involvera barn i den fysiska utformningen av platser. De lyfte att barn inte är en och samma grupp, utan individer med egna förmågor och erfarenheter som påverkar hur de uppfattar sin omgivning, och att det är kommunens uppdrag att facilitera offentligt liv för varje medborgare, och därtill räknas även barnen.

“Barn är inte en grupp utan barn är individer och barn är olika och tänker olika och tycker olika.” (Strateg dialog och delaktighet Malmö Stad)

Att barn får delta i en planeringsprocess benämndes som en *“demokratiutbildning”* av en intervjuperson, och förklarade att det kan uppmuntra barn till en framtida demokratisk livsstil genom deras deltagande i samhället och möjliggöra barn som aktiva medborgare. Barn har rätt att känna sig involverade, att de har möjlighet att påverka i beslut som rör dem och deras vardag, och det är av betydelse att de kan tycka och tänka om sin närmiljö och att det är någon som lyssnar på dem. Engagemanget hos barn är ofta stort och det är viktigt att ta tillvara på. Även om alla åsikter och förslag inte alltid genomförs, uttryckte flera intervjupersoner att erfarenheten av att vara med och påverka i sig är uppskattad av barn då det för dem blir en lärorik upplevelse. Barnen får information om hur samhället fungerar och hur de kan vara delaktiga i samhället, samt får förståelse för att de är en del av något större.

Delaktighet & dialog

Intervjupersoner från både Malmö och Helsingborg hänvisade till att planerare generellt har kunskap om vad en barnvänlig miljö är, och att dialog och delaktighet främst är viktigt för att lyfta lokala och platsspecifika värden samt barns behov och åsikter på just den platsen. Genom att göra barn delaktiga i planering kan även tidigare kunskap och antaganden bekräftas. En landskapsarkitekt från Helsingborg Stad berättade att de *“har kläm på vad barn brukar svara”* och att fokus under dialogtillfällen är att barnen ska känna sig delaktiga och känna ägarskap och intresse. Exempelvis fick en grupp skolbarn i en delaktighetsprocess gå igenom inskickade förslag, alltså inte deras egna, och bestämma vilka de tyckte om mest.

Genom delaktighet kan delägarskap skapas, vilket leder till att barnen känner ägarskap över och tycker om sina platser i staden, vilket i sin tur kan förebygga att vandalism förekommer på de platserna. Odlingar nämndes som ett exempel på ägarskap av två av intervjupersonerna. Barn

som känner att de har rätt att vara på och äga en plats är glada och öppna och kan göra det de tycker är kul på den platsen utan att bry sig om att vuxna ser. Barnen tycker det är kul att delta och påverka, då de får ny kunskap och får testa nya saker.

Däremot poängterade ett par intervjupersoner att delaktighet bör genomföras med ett tydligt syfte för att vara effektivt i planeringssammanhang. En intervjuperson från Helsingborgs Stad (Översiktsplanerare) förklarade att dialogmetoder där barn kreativt får skapa utan ett tydligt uppdrag kan vara svåra att använda eftersom den insamlade informationen inte alltid är relevant, och att det finns en risk att mycket tid och resurser läggs på alldeles för visionära dialoger som inte kan användas. Det är viktigt att veta vilken information som söks eftersom barn enkelt kan spinna vidare med fantasier. Det kan vara värdefullt att ta reda på vilka existerande värden platsen har i nuläget och att ge barnen kunskap om vad som sker under delaktigheten, så att de förstår vad deras roll är.

Barn ska så långt det är möjligt involveras i dialoger, då det är viktigt att inte bara inkludera barnperspektiv utan även barnets perspektiv, men att det ska göras med ett tydligt syfte, frågeställning, relevans och under rätt tillfälle i planprocessen. Det kan vara lockande att involvera barn ibland när det redan är för sent i processen och deras delaktighet inte kommer ha möjlighet att påverka, men det är inte bra att medverka till skendialoger. Om barn inte har involverats i processen är det bättre att vara transparent än att hitta på att de har varit med. Rädsla för dialoger är också en utmaning, då en del som arbetar inom planering hellre väljer bort dialoger utan att se dem som en resurs på grund av oerfarenhet.

Två av intervjupersonerna från Malmö Stad uttryckte att de inte upplevde att barn är direkt inkluderade i alla planeringsprocesser, utan att de har fått rollen som barnens representanter och ska planera som experter utifrån barnens perspektiv. *“När det gäller planeringsprojekt upplever jag inte att barn är delaktiga [...] utan att vi är deras ambassadör”* uttryckte en landskapsarkitekt (1) från Malmö Stad, och önskade att dialogarbeten sker oftare och att möjligheterna för att direkt inkludera barn i processer förbättras då de i nuläget inte är tillräckliga.

Barnkonventionen

Barnkonventionen beskrevs av samtliga intervjupersoner som en stor drivkraft till att kommunal planering idag beaktar och involverar barn i planeringsprocesser, eftersom konventionen sedan den blivit svensk lag ställt krav på kommunerna att aktivt arbeta med barns rättigheter.

Barnkonventionen har inneburit att mer tid och fler resurser har tillhandahållits för att behandla frågor som rör barn. Innan barnkonventionen blev svensk lag behandlades barn i så stor utsträckning som möjligt, men arbetet hade inte möjlighet att fördjupa sig på samma sätt som det har idag eftersom det huvudsakligen inte fanns tid. En intervjuperson från Helsingborgs stad framförde att barnkonventionen fungerar som ett stöd att luta sig tillbaka på, och flera intervjupersoner uttryckte en trygghet angående konventionens lagliga status.

Barnkonventionen används som strategi för att inkludera barn i planering. En intervjuperson på Helsingborgs stadsbyggnadsförvaltning uttryckte att andra förvaltningar inom kommunen såsom socialförvaltningen har kommit längre med att skriva in tydligt uttalade riktlinjer i sina mål och

plandokument för hur barnets perspektiv ska appliceras i det praktiska arbetet. Däremot har arbetet med barnkonventionen i hela Helsingborgs Stad, efter granskning, konkretiserats genom ett antal åtgärder, bland annat genom att alla medarbetare ska utbildas på en grundläggande nivå.

Kommunal styrning

Intervjupersonerna från Malmö Stad beskrev även kommunpolitiken som betydande för att involvera barn i planering. Om barn anses vara en *“prioriterad målgrupp i politiken”* kommer satsningar och resurser att belysa barnens rätt till det offentliga rummet, likaså budgeten kommer att möjliggöra för att fler planeringsprocesser involverar barn.

Förutsättningar för att barns platsskapande kan ske

Skala & tid

Närmiljön beskrevs av samtliga intervjupersoner som den absolut mest väsentliga miljön där barn ska ha möjlighet att skapa egna platser. Det är den miljö där barn spenderar mest tid och känner sig familjära med, och tid att vistas på och upptäcka en plats är avgörande för barns platsskapande. Barn kan inte skapa en relation till en plats som de inte spenderar tid på. Barn skapar en relation till platser de har varit på, vanligtvis platser i deras vardag som de regelbundet eller med jämna mellanrum besöker. Platser att stanna vid på väg till och från skolan är ett exempel på återkommande platser i barns vardag.

Barns närmiljö definierades av miljön där deras vardagliga liv tar plats såsom hem, skola och lekplatser, samt miljöerna mellan dessa platser.

Yta

Barn behöver lämpliga ytor att leka på, helst grönytor, lokaliserade i deras närmiljö och jämnt fördelade över staden för att förse alla barn lika tillgång. Barn borde även ha närhet till naturområden. Planering måste se till att det finns tillräckligt med ytor, och speciellt planerare brottas för att ytorna ska få ta plats i en stad som är under förtätning. En stad med god tillgång till grönytor och grönstråk skapar en tryggare och trevligare livsmiljö för alla invånare.

Förtätning av stadsrummet sker ofta på bekostnad av grönytor. En av landskapsarkitekterna (1) från Malmö Stad framhävde att värdet av grönytor och att bevara potentiella lekmiljöer inte är självklart för alla parter i ett plansammanhang. För intervjupersoner i Malmö Stad var begreppet “lekplats” viktigt att uttryckligen använda sig av i planeringssammanhang eftersom det som begrepp är förståeligt för alla och fyller en tydlig funktion. Intervjupersonen beskrev att *“säger vi i ett plansammanhang att du inte behöver ha någon lekplats här, poff så försvinner hela den biten [...] om man tänker sig att barn kan leka i vilka gröna miljöer som helst. [...] Det är därför det är så viktigt att man avsätter en yta till den lekplatsen.”* (Landskapsarkitekt 1 Malmö Stad). Andra ord kan användas inom landskapsarkitekternas värld såsom lekotop och lekstråk, men i officiella plansammanhang är det viktigt att använda begreppet “lekplats” då det fungerar som skyddande för ytor.

Intervjupersonen berättar vidare att hen självklart vill att lekplatserna ska vara gröna rika miljöer, men att om miljöerna inte får stämpeln av att vara en lekplats finns det en risk att de platserna exploateras. Ordet lekplats kan på sätt och vis användas för att *“muta in”* en plats i stadsrummet.

Det här tillvägagångssättet är extra viktigt i tidiga skeden för att se till att tillräckligt med yta avsätts, i senare skeden kan ytan diskuteras utifrån en större variation av ord och hela grönytor kan börja behandlas som ytor för barn.

Innehåll

Ytor och platser ska inte vara “färdigprogrammerade” där det klart och tydligt framgår vad du ska göra, utan det ska finnas utrymme för barn att själva få känna efter vad som kan göras.

“Allt kanske inte ska vara så himla färdigt. Att det ska finnas lite möjligheter till egen tolkning och kreativitet. [...] Att vi inte ska designa sönder saker så att de bara har ett syfte eller en uppgift [...] vi är lite tråkiga vuxna. Vi tittar genom en strut på världen på något sätt, och jag upplever att barn inte gör det, och vi ska inte leda dem för mycket i någon särskild riktning, och kanske låta platserna vara lite mer ofärdiga, i alla fall vissa för att det ska kunna hända andra spännande grejer där när barnen tar dem i besittning.” (Strateg i dialog och delaktighet Malmö Stad).

En intervjuperson (Översiktsplanerare Helsingborg Stad) berättade att hen som planerare måste akta sig för de programmerade platserna. I stället pratar barn ofta om naturen, och på platser de aldrig varit på tidigare dras de till naturen som finns på platsen och engagerar sig i den genom att vilja vara där. Samtliga intervjupersoner redogjorde för att naturmiljöer och grönskande miljöer är ideala för barns platsskapande.

Närvaron av natur i form av exempelvis träd, buskar, och gräsmattor erbjuder barn att välja mellan olika fysiska aktiviteter såsom att klättra, springa och gömma sig, och barnen kan själva välja och variera i hur de använder platsens innehåll. Löst material såsom pinnar, löv, stockar och stenar etc. benämns som väsentliga för barn att kunna manipulera den fysiska miljön med, efter sin förmåga.

Rörelsefrihet

För att barn ska tillåtas utforska en miljö på egen hand måste den fysiska platsen vara säker nog för att föräldrar och vuxna inte aktivt ska begränsa barns rörelse. Alla intervjupersoner underströk rörelsefrihet som en väsentlig förutsättning av barns platsskapande eftersom barn utan rörelsefrihet inte kan skapa platser på egen hand eller utefter egen förmåga. Trafiken beskrevs som det största hotet till barns rörelsefrihet och många framställde barnvänliga miljöer som bilfria.

Hur barn skapar och använder en plats

Barns platser

Samtliga intervjupersoner kunde skilja på platser för barn och barns platser, och förklarade på olika sätt att platser för barn är platser planerade av vuxna med barn i åtanke, och barns platser är barnens frivilligt valda eller skapade platser utifrån deras inre värld. Barns platser är okodade medan platser för barn är kodade med ett syfte, till exempel en lekplats. Barns platser kan vuxna inte finna utan att fråga eller observera var barnen leker. Det är platser som endast barnen själva kan ta i anspråk.

Barns platsskapande talas vanligast om i relation till lek och lekplatser, men att bestämma en plats och skapa en plats är inte samma sak. Som vuxna kan vi inte bestämma var barnen vill leka och röra sig, och det krävs ett öppet sinne för att hantera barns dynamiska varande och skapande. En miljöpedagog från Helsingborg Stad uttryckte att *“man ska inte blanda ihop de sakerna och tro att bara för att vi har gjort en lekplats här så har vi tänkt på barns platsskapande, för det är någonting annat”* (Miljöpedagog Helsingborg Stad).

Kreativitet

När barn skapar sina egna platser får kreativitet lov att ta plats i användningen av det fysiska rummet. Barnens fantasi och eget skapande är centralt i hur barn skapar platser, eftersom det är deras fantasi som formar leken och utvecklar den utifrån förmågan att föreställa sig hur en miljö kan användas.

En av intervjupersonerna beskrev skillnaden mellan hur barn använder två olika delar av en skolgård, en hörna med buskar respektive en multiarena: *“...de har hittat sitt värde på den hörnan, och tycker inte [...] det andra är kul i början när det är nytt “åh vad spännande” och sen är det inte kul för du kan inte [...] din kreativitet kan inte utvecklas på en sån bestämd plats där du ska spela boll för det är det man gör där och då hittar barnen sina platser som är roliga”* (Barnrättsstrateg Helsingborg Stad). Samma intervjuperson berättade av egen erfarenhet att genus spelar mindre roll på en sådan plats för där leker alla på lika villkor och tillsammans, till skillnad från på en multiarena där genus kan vara tydligt uppdelat. På platser som barn tillsammans har skapat själva är alla barn involverade i leken.

Flera intervjupersoner sade att barn egentligen inte kräver så mycket av sin lekmiljö, de är flexibla och hittar alltid ett sätt att leka oavsett miljö, och att det beror just på barnens kreativitet och lekfullhet. Så länge det inte finns något som begränsar deras möjlighet att använda sin fantasi så kommer barn att hitta på egna lekar och skapa av sig själva med det de har till hands.

“Det behövs inte så mycket egentligen, men får de inte använda sin kreativitet så dämpas den och försvinner” (Barnrättsstrateg Helsingborg Stad).

Frihet

Barn leker som bäst när de känner en känsla av fristad, en trygghet i tid, rum och utrymme. Flera intervjupersoner återgav hur barn konstant är under uppsyn av vuxna, och att det nästan inte finns några timmar kvar på dygnet när barn inte är kontrollerade av vuxna. Vuxna är alltid närvarande och låter inte barnen vara, och barn kan inte skapa en egen plats när vuxna hela tiden tittar. Barnen måste tillåtas vara själva och vara fria för att kunna skapa sig en egen bild av sin omgivning och lära känna den utifrån sig själva.

Barn kan också endast lära sig om risker när de är fria att utforska och pröva saker själva. Barn kan inte skyddas från allt, vilket i stället skapar tillfällen för barn att lära sig genom sina erfarenheter. Barn kommer att ramla, skrapa sig, och slå sig när de leker utomhus, speciellt när de är aktiva i naturmiljöer, men det är inte så farligt som många vill tro. Barn måste få testa sina gränser för att förstå hur olika miljöer eller material fungerar. En intervjuperson (Barnrättsstrateg

Helsingborg Stad) berättade hur hen bevittnat självförtroendet som skapades hos ett barn som klarade av att göra något själv, och hur barnet kunde ta med sig den känslan till andra aspekter av livet.

Utmaningar för barns platsskapande i planering

Omfattning

Samtliga intervjupersoner beskrev att arbetet med barns platsskapande är begränsat inom planering, och att det i huvudsak är ett fåtal kunniga som driver frågan framåt om de har utrymme. Barns platsskapande som begrepp är inte heller allmänt känt och används oftast inte, utan i stället lyfts specifika aspekter relaterade till barns platsskapande, exempelvis rörelsefrihet. En intervjuperson (Miljöpedagog Helsingborg Stad) nämnde att det endast är ett fåtal som använder begreppet, men att även det är sällsynt. Däremot finns det perspektivet och tankesättet hos en mindre grupp av kollegor som alla har i uppdrag att arbeta med barn i planering. Dock kan det samtidigt krävas ett personligt intresse eller eget engagemang för att det ska lyftas.

Flera beskrev även att specifika perspektiv har lätt att försvinna i mängden eftersom det är så många perspektiv som ska in i planering av en stad. Barns platsskapande talas om när det är relevant till åtgärder, men trycks annars undan.

Regler & underhåll

Det finns en konflikt mellan barns platsskapande och underhåll av platser. Att löst material såsom pinnar lämnas kvar på platsen när buskar eller träd beskärs strider mot skötselkrav för hur offentliga ytor ska skötas. Intervjupersoner från båda kommunerna beskrev att det finns olika syn på skötsel och olika syn på ytor inom organisationen. Att spara ytor och material ses å ena sidan som att ta tillvara på platsens tillgångar och bidra till en ökad användning av ytan, å andra sidan som en säkerhetsrisk där löst material borde städas undan för att förebygga exempelvis busbränder och brandrisker.

En intervjuperson (Landskapsarkitekt 2 Malmö Stad) framhävde dock att skötselpersonal och enskilda personer absolut kan ha förståelse för att en annorlunda syn på skötsel är av intresse att belysa, men att den övergripande synen på skötsel inom kommunen inte delar samma förståelse för nyanser. Det kommer att krävas strukturförändringar för att ändra synen på skötsel inom en kommun, särskilt då ekonomiska beräkningar blir mer komplicerade om många synsätt ska tillämpas samtidigt.

Det finns regler för hur olika platser ska utformas, till exempel för officiella lekplatser. Då barns platser undersöks är det väsentligt att dessa platser inte faller inom definitionen för lekplatser, eftersom den typen av plats har krav på sig. Det kan komma att krävas fler begrepp för att täcka olika typer av platser som upptäcks, så att dessa platser kan skapa sina egna regler.

Styrning och plandokument

Intervjupersonerna från Malmö Stad upplevde att det pratas för lite om barns platsskapande, och att planeringsprocesser lätt hamnar i tekniska konstruktioner, upphandlingar och säkerhetsfrågor i stället. Det är just nu fokus på bostadsbyggande och förtätning, och de upplevde att barnen lyfts

fram minst i den processen. En av landskapsarkitekterna (1) i Malmö Stad uttryckte att *“det är vi som driver på dessa frågor, och tjuvar om dem och pratar om dem”*, eftersom det har blivit vår uppgift att lyfta in frågan när den behövs. Hen berättade att det är deras uppdrag att arbeta för Malmöborna, men att synen på Malmöbor kan vara för snäv. Barnen är också Malmöbor, tillsammans med alla andra olika människor i staden, och ibland kan politikerna genom beslut och prioriteringar påminna om vilka Malmöborna är och därmed vilka som ska inkluderas.

En intervjuperson (Barnrättsstrateg Helsingborg Stad) nämnde lagstiftning som nästa steg i att utveckla den fysiska planeringen av miljöer för barn, till exempel genom bilfria zoner och ett definierat rörelseutrymme. Hen poängterade att lagstiftningen måste hänga med i utvecklingen för att vuxna inte ska kunna smita undan från att behandla barns bästa i planering bara för att de kan.

Majoriteten av intervjupersonerna nämnde att de strategier som finns för att arbeta med barns platsskapande är översiktsplanen, budgeten och barnkonventionen, men att det saknas tydliga riktlinjer och mål för hur det i praktiken ska behandlas. Även ett par program såsom lekplatsprogrammet i Malmö Stad nämndes som strategier, men att det även där uttrycktes ett behov av att inkludera en helhetsmiljö och inte bara lekplatsen. Miljöer i anslutning till lekplatser används vanligen som en förlängning av lekplatsen då barn gärna leker där med och det finns en dynamik i hur platser samspelar med sin omgivning som inte uttrycks i officiella strategier. En av landskapsarkitekterna (1) från Malmö Stad beskrev sin förståelse för denna typ av dynamik, men att det inte är något som uttrycks i officiella dokument. Hen poängterade att det kan finnas ett värde av att inkludera platsers dynamik i officiella strategier för att öka kunskap och omfattningen av arbetet.

Diskussion av resultat

I nedanstående avsnitt diskuteras resultatet utifrån studiens frågeställningar. Resultatet analyseras utifrån det teoretiska ramverket, med ett fokus på att lyfta de mest intressanta aspekterna av resultatet som är av användning för hållbar stadsutveckling. Här jämförs även de två kommunernas arbete.

Skillnad mellan kommunerna

Helsingborgs Stad har en väl uppbyggd struktur för att behandla barn i planering genom delaktighet, dialog och utbildning. Det finns ett nätverk inom den kommunala organisationen som används för att ta hjälp av varandras kunskap och expertisområden. Helsingborgs Stad har även ambitioner av att vara kreativa och konstnärliga, vilket har gynnat arbetet med barns platsskapande genom att kreativa metoder för att involvera barn har haft utrymme att tillämpas. Deras process har resulterat i att barnets perspektiv framhävs i officiella planeringsdokument.

Helsingborgs Stads fokus på dialog och delaktighet dominerar deras arbete med att involvera barn i planering, men det framgår inte hur mycket av det arbetet som verkligen behandlar barns platsskapande på djupet. I de flesta dialog- och delaktighetstillfällen som beskrevs fanns ett tydligt förutbestämt syfte och mål för vilken typ av information som skulle samlas in, dock var det sällan tydligt hur informationen från barnen praktiskt skulle bidra till planeringen av den fysiska miljön och i vilken utsträckning barnen hade möjlighet att påverka. I kontrast till detta skulle det finnas en poäng i att släppa kontrollen en aning och att genom ett mindre fokus på vad som sägs och ett större fokus på vad som görs observera hur barnen använder en plats. Ett alltför avgränsat tillvägagångssätt som utgår ifrån ett planeringsperspektiv riskerar att missa platsspecifika värden som inte direkt frågats efter. Samtidigt krävs det mer tid för ett öppet tillvägagångssätt, tid som i nuläget inte finns att tillgå.

Till skillnad från Helsingborgs Stad är Malmö Stad i processen att bygga upp en struktur för hur de ska arbeta med barn i planering. Det finns ambitioner av att utveckla metoder och verktyg som kan framhäva barnens perspektiv och aktiva roll som medborgare och medskapare. Det finns en vilja hos tjänstepersoner att utveckla kunskapen om hur barn uppfattar och använder sitt stadsrum, samt att nyansera synen på hur barn ska få lov att fysiskt påverka sin miljö.

I Malmö Stad framhävs tillämpningen av ett barnperspektiv som centralt för fortsatt arbete, bland annat genom användningen av barnkonsekvensanalyser. Det finns en förståelse för barns perspektiv men det saknas erfarenhet hos planerare av att vara i direkt kontakt med barn, vilket innebär att planeringen ofta nöjer sig med ett barnperspektiv och en allmän kunskap av vad en barnvänlig miljö är. Fallstudien menade på att en ökad erfarenhet hos planerare av att möta barn i sitt arbete skulle kunna öka förståelsen för barns egen syn på och skapande av platser. En begränsad erfarenhet leder till en begränsad förståelse, och förståelsen för hur planering kan arbeta med barn upplevdes inrutad och onyanserad då fallstudien menade på att strategier ofta är ytliga och att planering enkelt får ett fokus på teknisk konstruktion och säkerhetskrav. Försök till att arbeta med barns platsskapande inom vissa förvaltningar är i processen att genomföras, men de är få.

Vilken föreställning av barns platsskapande finns inom det kommunala arbetet?

Det finns en förståelse för barns platsskapande tillgänglig inom de två kommunerna. Den är tillgänglig för att det finns individer inom organisationen som driver den framåt och aktivt arbetar för att sprida betydelsen av att inkludera barn i planering. Dock är begreppet barns platsskapande inte något som vanligen förekommer i planeringssammanhang, för att en fördjupad kunskap om barns skapande och delaktighet inte är generellt prioriterat. Arbetet med barns platsskapande i planering begränsas i omfattning då det inte finns en utbredd kompetens och erfarenhet inom organisationen. Det finns ett barnperspektiv inom stora delar av arbetet och kunskap hos planerare om vad en barnvänlig miljö är, men fortfarande finns svårigheter att överbrygga vuxnas syn på plats och barns syn på plats likt den konflikt mellan vuxnas respektive barns perspektiv som (Jones 2000) påvisar. Vuxna har en striktare bild av vad en plats är och fyller för funktion i det urbana rummet, och planering tenderar att planera platser ned till minsta detalj utan att lämna utrymme för individers användning av platsen att forma innehållet. Alternativt och kreativt skapande av platser utanför rummets planerade funktion stöds inte av planeringsstrategier eftersom dessa ofta består av övergripande beskrivningar av ett barnperspektiv utan att specificera hur den fysiska miljön kan påverkas av barns aktiva användning. Det finns generellt ingen acceptans för annorlunda synsätt på plats eftersom det inte finns en förståelse för nyanser inom regler och förväntningar i planeringen av stadsrummet (Jones 2000). Mårtensson (2013) poängterar att den strikta uppfattningen och avgränsningen av fysiska rum har en negativ påverkan på barns möjlighet till fri lek och utforskning av miljöer.

Barns platsskapande kan ske närsomhelst och varsomhelst, och frodas i miljöer som inte har tydliga bestämmelser för vilken typ av lek som ska äga rum där. Oprogrammerade och okodade miljöer ger utrymme för barns fantasi och egna skapande att styra användningen av en plats (Jones 2000), och samtliga intervjupersoner uttryckte att planering av fysiska miljöer inte måste vara så färdigprogrammerade på grund av att det kan begränsa barns kreativitet och lekfullhet. Platser som är specifikt designade utifrån ett tydligt syfte med en visst typ av lek i åtanke har ofta inget utrymme för barns platsskapande i den mån att det inte finns möjlighet att utveckla platsen allteftersom leken utvecklas (Mårtensson 2013). Av fallstudien framkom detta som en utmaning då utformningen av den fysiska miljön gärna vill planera för specifika aktiviteter som medvetet har anpassats till att passa medborgarna. Platser med ett tydligt syfte beskrevs som enklare att hantera och det fanns en osäkerhet i hur programmerade platser kan uppfylla säkerhets- och skötselkrav. Barns fria lek står i centrum för barns uppfattning av sig själva och sin omvärld, eftersom det är genom lekens utforskande av miljöer som barn skapar förståelse för sin omgivning. När gränser upprättas genom designen av den fysiska miljön, blir det svårare för barn att på sina egna villkor och utefter sin egen fantasi aktivt ta del av en plats (ibid).

Fallstudien visade på att mängden tid som spenderas på en plats, helst länge och ofta, ansågs väsentlig för barns platsskapande, då det tar tid för barn att utforska och skapa platser. Att ha möjlighet att i tid och rum ta del av den fysiska miljön är absolut grundläggande för all form av platsskapande då relation till en plats endast kan skapas genom att individen befinner sig på platsen. Barn skapar anknytning till en plats genom interaktion och delaktighet (Valentine &

McKendrick 1997) och utan att fysiskt spendera tid på en plats kan en aktiv interaktion med den fysiska miljön inte ske.

Självständig lek i utomhusmiljöer med natur och grönska framkom genom fallstudien som den ideala bilden av barns platsskapande, och beskrevs som den miljö som väcker mest engagemang hos barn då de ofta drar sig till den typen av miljö på eget initiativ. Kyttä (2004) framhäver närvaron av naturmiljöer och grönytor som ett centralt element av ett barnvänligt stadsrum, och Ward Thompson (2007) betonar att barn som har tillgång till lek i naturmiljöer bygger ett förhållande till den typen av miljö som positivt bidrar till barns möjlighet att bygga en sund och aktiv livsstil. Naturmiljöer innehåller en mångfald av objekt, egenskaper och material som främjar barns platsskapande utan att innehålla ett specifikt användningssyfte, och det är endast barnens fantasi som sätter gränser för deras möjlighet att ta del av miljön. Träd, buskar och stenar har inga förbestämda syften, utan ges ett syfte då barnen ser en möjlighet att använda objektet i sin lek. Barnet måste uppfatta miljöns egenskaper som en möjlighet, och det sker endast när hens fysiska förmåga, sociala behov och intention är i harmoni med miljön (Kyttä 2018). Planerarna framhävde särskilt naturmiljöns variation som viktig för barns platsskapande, då varje barn är unikt och en varierad miljö innebär att det finns möjligheter för varje barn.

De tre definitionerna av plats som beskrevs i det teoretiska ramverket, det vill säga *place as location*, *sense of place* och *place as locale*, uttrycktes på olika sätt i uppfattningen av barns platsskapande inom planering. *Place as location* dominerar det formella platsskapandet där barn bjuds in till delaktighetsprocesser för att beskriva sin syn på en plats. Arbetet kring delaktighet kretsar vanligen kring en specifik plats med tydliga avgränsningar eftersom platsens fysiska miljö är av intresse att utveckla genom planering. Informationen som erhålls genom barns delaktighet används för att beskriva platsen utifrån deras perspektiv och åsikter, som sedan omtolkas av planerare till användbar information att ta med när den avgränsade platsen utformas. *Place as locale* framhävdes i samtalet kring att skapa barnvänliga miljöer som kan främja barns platsskapande. Barns vardagliga miljö eller närmiljö hänvisades ofta till i arbetet med att skapa förutsättningar för barn att kunna leka fritt. Platsen som barn lever sitt liv på blir en arena för barns utveckling (Sandkjaer Hanssen 2019). *Sense of place* beaktades varje gång barnets perspektiv kom på tal, då det finns en allmän förståelse för att barn uppfattar platser på sätt som vuxna inte kan förstå. Varje barn präglas av sina individuella erfarenheter, vilket påverkar upplevelsen barnet har av en plats, och Østerberg (2000) belyser värdet av att fånga upp individers unika upplevelser i planering för att fördjupa förståelsen av hur olika grupper upplever en plats. Det finns en medvetenhet inom planering att barnets perspektiv innehåller nya unika insikter som vuxna inte kan nå på egen hand.

Hur uppmärksammas och främjas barns platsskapande inom planering?

Barns platsskapande uppmärksammas inom planering genom de fysiska förutsättningarna som behövs för att barn ska ha möjlighet att leka och röra sig fritt i sin närmiljö. Platsskapande skapar tillfälle för barn att själva ta kontroll över sin miljö och över sig själva genom friheten att fritt utforska och röra sig runt i sin närmiljö (Sutton & Kemp 2002). Rörelsefrihet beskrevs som central för barns fria lek, då miljöerna där barn vistas måste kännas tillräckligt säkra för att

föräldrar ska tillåta barnen att leka utan vuxen kontroll. Även storleken på grönytor och ett varierande innehåll nämndes som väsentliga förutsättningar för barns platsskapande.

Demokrati var den främsta anledningen för att uppmärksamma barns platsskapande i planering. Planering av det offentliga rummet ska beakta alla medborgare, därtill barn. Barn framställs i planeringsdokument som en extra sårbar grupp i urbana miljöer, och att deras perspektiv därmed är extra viktigt att lyfta. Gehl (2007) nämner demokrati som en av de grundläggande samhällsvärderingar som den offentliga miljön ska spegla. Demokrati uppnås genom delaktighet där barn får möjlighet att påverka utformningen av sin närmiljö, och delaktighet ses som väsentligt för att planprocessen ska anses demokratisk. Det finns en god förståelse för att barn känner sig engagerade och betydelsefulla när de får en aktiv roll i planeringsprocesser. Den formen av formellt platsskapande bidrar till att barnen känner ägarskap över platsen de varit med och skapat, och upplevelsen av att ha varit involverad ökar chansen för barnen att bli aktiva medborgare i framtiden (Slingerland et al. 2020). Ibland är det till och med barnens upplevelse av delaktighet som står i fokus när barn involveras i planering, i stället för barnens faktiska påverkan, då de positiva effekterna som barn erhåller genom delaktighet bedöms viktigare, då det är ett sätt att lära barn om demokrati. Även om barnens upplevelse av delaktighet har positiva effekter i sig kan ett för stort fokus på detta ge ett intryck av att planerarna inte anser sig behöva barnens unika insikter, och det finns en risk att arbetet för att erhålla barnens egna insikter inte utvecklas. Om planerarna nöjer sig med den information de har kan de gå miste om de platsspecifika värden en plats innehåller som barnen anser mest betydelsefulla för platsens upplevelse.

Av fallstudien kan det utläsas att formellt platsskapande är, inte oförväntat, den vanligaste formen av platsskapande som behandlas inom planering, och yttrar sig främst genom att involvera barn i delaktighetsprojekt, dialoger och medskapande processer i utformningen av officiella platser för barn. Formellt platsskapande som styrs av vuxna är enklare att behandla inom planering än informellt platsskapande då det kan utgå ifrån planeringsambitioner på avgränsade platser. Det informella platsskapandet yttras inte i någon större utsträckning mer än att det finns en förståelse för vad det är hos de tjänstepersoner som har i uppdrag att arbeta med barnfrågor i planering. Informellt platsskapande är mer abstrakt att behandla då det kräver större ansträngning från vuxna i form av tid och kapacitet, vilket inte alltid finns att tillhandahålla inom kommunala planeringsstrukturer. På grund av detta saknas ofta perspektiv inom planering som behandlar vardagligheten och informaliteten av barns platsskapande, då det trycks undan av ett fokus på formella delaktighetsprocesser.

Vilka begränsningar för att arbeta med barns platsskapande kan identifieras?

Fallstudien redogjorde för att det i nuläget varken finns utrymme eller tillräckligt med strategier för att aktivt arbeta med barns platsskapande inom planering. Strategierna som finns är övergripande och saknar konkreta riktlinjer för hur arbetet skulle kunna gå till, och det finns inget gemensamt kunskapsunderlag för barns platsskapande utan det skiljer sig stort mellan tjänstepersoner och avdelningar. Även i de fall där barns platsskapande behandlades såsom i dialogprojekt fanns en otydlighet i hur resultatet av det arbetet skulle användas i planering.

Fyrkantiga planeringstrukturer ligger till grund för många begränsningar att arbeta med barns platsskapande inom kommunal planering. Officiella dokument i form av översiktsplaner och barnkonventionen redogör för en god förståelse för varför offentliga miljöer är viktiga för barn. Men det saknas officiella strategier som går på djupet för att beskriva hur barns platsskapande ska behandlas i utformningen av den offentliga miljön, och det är vanligt att initiativ baseras på eget engagemang och driv från tjänstepersoner. Det beskrevs även utmanande att skapa utrymme för barns platsskapande i urban planering då det finns så många olika agendor och prioriteringar som ska få plats, speciellt när andra ämnen ligger i fokus för tillfället, exempelvis förtätning.

Barn är egna individer med olika upplevelser och erfarenheter, så även om det inom planering påstås finnas en god kunskap om vad barn brukar tycka och tänka om platser, är det en generalisering av barn som grupp. Om planerare nöjer sig med den kunskap de besitter och inte lägger större vikt på att samla in information om unika värden från barn och i stället lägger vikt vid att barnen ska känna sig delaktiga i processen, kan det underminera barnens deltagande. Detta eftersom barns individuella möjlighet att påverka sin miljö begränsas då det de har att berätta inte anses betydelsefullt. Vilket skulle innebära att de inte fullt ut anses som kompetenta medborgare. Vuxna ska inte bara utbilda barn utan det måste finnas utrymme för barn att utbilda vuxna, eller åtminstone få delge sina tankar på ett sätt som utvecklar vuxnas syn på barns platser och platsskapande.

Metoddiskussion

Följande diskussion reflekterar över metodiken till grund för studien, hur metoden har genomförts och hur det kan ha påverkat resultatet, samt ger förslag på åtgärder som haft möjlighet att stärka metoden. Därtill diskuteras resultatet utifrån dess validitet och reliabilitet, samt generaliserbarhet.

I intervjuguiden uttalades begreppet "barns platsskapande" i samband med de direkta frågorna ställda närmre slutet av intervjun, med syftet att intervjupersonen skulle beskriva vad begreppet innebär för hen i sin professionella kontext. Vid flera intervjuer bad intervjupersonen om en begreppsdefinition för att förtydliga frågans utgångspunkt, speciellt i de fall då de inte var vana att använda begreppet, vilket kontrasterade till frågans ursprungliga syfte som var ute efter intervjupersonens egen uppfattning. Vid dessa tillfällen gavs en övergripande beskrivning av begreppets innebörd utifrån just denna studies fokus, utan att specificera begreppet eller gå in på detaljer. Likaså poängterades det att begreppet inte har en strikt definition utan kan kopplas till många aspekter beroende på vilken kontext det används i, samt att det inte finns några rätt eller fel och frågans syfte var att undersöka just intervjupersonens egen uppfattning och erfarenhet. Vid dessa tillfällen kan de erhållna svaren ha påverkats av den förtydligande beskrivning som gavs, men denna eventuella manipulering bedöms dock vara av minimal grad då stor vikt lades på att understryka intervjupersonens egen uppfattning och erfarenhet av begreppet. Samtidigt bidrog detta till delar av resultatet genom att stärka faktorn av att begreppet i sig inte var allmänt känt eller tillämpat inom planering.

Schemaläggningen av intervjuer delades upp kommunvis, och de tre Malmö-intervjuerna genomfördes först, följt av de fyra Helsingborg-intervjuerna. På grund av begränsad erfarenhet med intervjustudier fanns en oerfarenhet i rollen som intervjuare från min sida, och praktiska lärdomar och rutiner etablerades först efter ett par genomförda intervjuer. Detta kan ha negativt påverkat insamlingen av material under intervjuerna med tjänstepersoner från Malmö stad då skicklighet att fånga upp relevanta aspekter och ställa uppföljningsfrågor inte ännu var uppövat. Dock bedöms ingen intervju sakna material, då alla frågor i intervjuguiden besvarades vid varje intervjutillfälle, utan det är i huvudsak fördjupning och nyansering av givna svar som kan ha begränsats.

Direkta observationer (Öhlander 1999) hade kunnat berika studien genom att aktivt söka upp platser som av kommunen var utformade för att ge utrymme för barns platsskapande och därav ge en fysisk bild av det kommunala arbetet. Det fanns en osäkerhet av vad observationer skulle bidra med till studiens resultat, då observation av barn uteslöts på grund av etiska aspekter, och att observera en plats i sig och inte dess användning ansågs otydligt utifrån frågeställningen. På grund av att syftet med observationer inte var klarlagt för studien eftersträvades detta inte aktivt. Däremot hade det kunnat genomföras genom att lägga till en direkt fråga i intervjuguiden såsom "Vilken plats skulle du rekommendera mig att besöka för att fysiskt observera ert arbete med barns platsskapande?" för att aktivt söka upp platser som exemplifierade kommunens arbete, och därmed undersöka vad just den platsen sade om föreställningen av barns platsskapande. Dock hade detta kunnat problematiseras genom att många platser inte enbart är ämnade åt barns platsskapande utan även har skapats utifrån andra behov och perspektiv. Om observationer

genomförts hade triangulering kunnat nås, vilket hade varit en relevant metodik att tillämpa för att motarbeta kritik gällande reliabilitet och validitet hos fallstudier enligt Flyvbjerg (2006).

Slutsats

Platsskapande syftar på processen där individen bygger en relation till den fysiska miljön av en plats. Barn skapar platser när de genom fri lek får utforska och upptäcka möjligheter i den fysiska omgivningen efter egen förmåga och på sina egna villkor.

Det finns en förståelse för vad barns platsskapande är och hur den fysiska miljön kan gynna det hos individuella tjänstepersoner som aktivt arbetar med att behandla barn i planering. De uppfattar att barns platsskapande utgår ifrån barns kreativa och fantasifulla sätt att ta platser i anspråk, där det är barns dynamiska varande och skapande som bestämmer var de vill leka och röra sig.

Naturmiljöer och oprogrammerade miljöer förespråkas för att främja barns platsskapande då de inte har ett förutbestämt syfte och barn är fria att tolka och använda miljön utifrån sig själva. Barn är egentligen väldigt flexibla i sitt skapande så länge deras fantasi inte begränsas. Däremot kan den offentliga miljön främja barns möjlighet att skapa platser genom en nära tillgång till grönytor med varierande innehåll som är trygga nog för barn att utforska utan vuxen övervakning.

Men barns platsskapande är inte något som vanligen beaktas inom planering, då det generellt saknas en nyanserad syn på hur barn använder och skapar platser. I de fall där det uttryckligen behandlas rör det sig huvudsakligen om formellt platsskapande, och vardagligheten och informaliteten som är så central missas. Officiella strategier och planprogram behöver utvecklas för att tydliggöra de behov och möjligheter som finns i den fysiska miljön för barn, då dessa i nuläget består av övergripande målsättningar, och det finns ett behov av konkreta riktlinjer. När barns platsskapande inte officiellt beskrivs görs det heller inte utrymme för att arbeta med i planering, och stora delar av arbetet lämnas till engagerade tjänstepersoner att driva.

Det efterfrågas en nyansering i synen på skötsel och underhåll av fysiska miljöer inom kommunerna, då naturmaterial på en plats inte bara borde ses utifrån ett säkerhetsperspektiv utan även utifrån de kreativa möjligheter som skapas om materialet får komma till användning. Löst naturmaterial såsom löv och pinnar gynnar barns kreativa skapande då materialet inte har ett förutbestämt syfte utan kan användas helt efter barnens egen fantasi, och omvandlas i hur det används allteftersom barnens lek utvecklas.

För vidare forskning hade det varit av intresse att undersöka barns platsskapande utifrån ett förvaltningsperspektiv. I studien framkom konflikter i att beakta barns platsskapande mellan planering och förvaltning. I praktiken finns det många fysiska regler och krav för offentliga platser att uppfylla, bland annat utifrån ett säkerhetsperspektiv. En mångsidighet i förvaltningen av platser efterfrågades av planerare, och även om det finns individer inom förvaltning som förstår hur en plats kan främja olika syften hindras den förståelsen av ett fyrkantigt strukturellt synsätt av platser. Att djupare studera barns platsskapande inom förvaltning hade kunnat ge en inblick i vardagligheten av hur barns platsskapande hanteras på offentliga platser, samt framhäva behovet av nyanser inom skötsel av platser för att inkludera en mångfald av syften.

Kunde du minnas en betydelsefull plats från din barndom? Ha den i åtanke lite oftare, och kom ihåg att det är skapandet av sådana platser, där barn har friheten att utmana sig själva och utvecklas som kreativa individer, som ett hållbart stadsrum måste göra utrymme för.

Källförteckning

- ARUP (2017). *Cities Alive - Designing for Urban Childhoods*. (ARUP rapport, december 2017). London: Arup <https://www.arup.com/perspectives/publications/research/section/cities-alive-designing-for-urban-childhoods>
- Barnombudsmannen (2021). *Barnkonventionen - Det här är barnkonventionen*. <https://www.barnombudsmannen.se/barnkonventionen/om-barnkonventionen/> [2022-09-06]
- Boverket (2020). *Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling - Kartläggning och analys*. (2020:24). Karlskrona: Boverket.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. 3(2), 77 - 101.
- Brown, C., de Lannoy, A., McCracken, D., Gill, T., Grant, M., Wright, H. & Williams, S. (2019). Special Issue: Child-Friendly Cities. *Cities & Health*. 3(1-2), 1 - 7. <http://doi.org/10.1080/23748834.2019.1682836>
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Uppl. 3, Stockholm: Liber AB.
- Castree, N. (2009). Place: Connections and Boundaries in an Interdependent World. I: Clifford, N. J., Holloway, S. L., Rice, S. P., & Valentine, G. (eds.) *Key Concepts in Geography*. Andra upplagan, London: SAGE. 153 - 172.
- Cele, S. (2015). Childhood in a neoliberal utopia: planning rhetoric and parental conceptions in contemporary Stockholm. *Geografiska Annaler: Serie B, Kulturgeografi*. 97(3), 233 - 247. <http://doi.org/10.1111/geob.12078>
- Cele, S. & van der Burgt, D. (2015). Participation, consultation, confusion: professionals' understandings of children's participation in physical planning. *Children's Geographies*. 13(1), 14 - 29. <http://doi.org/10.1080/14733285.2013.827873>
- Centring, N. (2019). *Det här är min plats! - Ett arbete om barns platser och platsskapande i urban och suburban kontext*. Sveriges lantbruksuniversitet. Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap/Landskapsarkitektprogrammet.
- Chatterjee, S. (2005). Children's Friendship with Place: A Conceptual Inquiry. *Children, Youth and Environments*. 15(1), 1 - 26.
- Cosco, N. G. (2007). Developing evidence based design - Environmental interventions for healthy development of young children in the outdoors. I: Ward Thompson, C. & Travlou, P. (eds.) *Open Space: People Space*. Abingdon-on-Thames & New York: Taylor & Francis. 125 - 136.
- Cresswell, T. (2004). *Place*. Oxford: Blackwell.

- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Uppl. 5, Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB.
- Florida, R. (2003). Cities and the Creative Class. *City and Community*. 2(1), 3 - 19.
<http://doi.org/10.1111/1540-6040.00034>
- Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*. 12, 219 - 245. <http://doi.org/10.1177/1077800405284363>
- Gehl, J. (2007). Public spaces for a changing public life. I: Ward Thompson, C. & Travlou, P. (eds.) *Open Space: People Space*. Abingdon-on-Thames & New York: Taylor & Francis. 3 - 9.
- Graneheim, U. B. & Lundman, B. (2003). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*. 24, 105 - 112.
- Heft, H., Hoch, J., Edmunds, T. & Weeks, J. (2014). Can the Identity of a Behavior Setting Be Perceived Through Patterns of Joint Action? An Investigation of Place Perception. *Behavioral Sciences*. 4, 371 - 393. <http://doi.org/10.3390/bs4040371>
- Helsingborgs Stad (2021). *Översiktsplan 2021*. Helsingborg: Helsingborgs Stad.
- Helsingborgs Stad (2019). *Perspektiv - Helsingborgs demografi*. Helsingborg: Helsingborgs Stad.
- Helsingborgs Stad (2013). *Stadsmiljöprogram: En levande stadskärna*. Helsingborg: Stadsbyggnadskontoret.
- Jansson, M., Sundevall, E. & Wales, M. (2016). The role of green spaces and their management in a child-friendly urban village. *Urban Forestry & Urban Greening*. 18, 228 - 236.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.ufug.2016.06.014>
- Jansson, M., Zalar, A., Pritzel Sundevall, E. & Randrup, T. B. (2020). Governing for Child-Friendliness? Perspectives on Children as Users Among Swedish and Danish Open Urban Space Managers. *Frontiers in Sustainable Cities*. 2. <http://doi.org/10.3389/frsc.2020.565418>
- Johansson, R. (2007). On case study methodology. *Open house international*. 32(3), 48 - 54.
- Jones, O. (2000). Melting geography: Purity, disorder, childhood and space. I: Holloway, S. L. & Valentine, G. (eds.) *Children's geographies - playing, living, learning*. London: Routledge. 29 - 47.
- Karsten, L. (2005). It All Used to be Better? Different Generations on Continuity and Change in Urban Children's Daily Use of Space. *Children's Geographies*. 3(3), 275 - 290.
<http://doi.org/10.1080/14733280500352912>

- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3:e upplagan, Lund: Studentlitteratur AB.
- Kylin, M. & Bodelius, S. (2015). *Riktlinjer för lek? Svenska kommuners arbete med planering av platser för barn*. (2015:21). Alnarp: Sveriges lantbruksuniversitet.
- Kyttä, M. (2004). The extent of children's independent mobility and the number of actualized affordances as criteria for child-friendly environments. *Journal of Environmental Psychology*. 24, 179 - 198.
- Kyttä, M. (2018). Children as urbanities: mapping the affordances and behavior settings of urban environments for Finnish and Japanese children. *Children's Geographies*. 16(3), 319 - 332.
<https://doi.org/10.1080/14733285.2018.1453923>
- Lerstrup, I. & van den Bosch, C. K. (2017). Affordances of outdoor settings for children in preschool: revisiting heft's functional taxonomy. *Landscape Research*. 42(1), 47 - 62.
<http://doi.org/10.1080/01426397.2016.1252039>
- Malmö Stad (2022). *Fakta och statistik – Befolkning*. <https://malmo.se/Fakta-och-statistik/Befolkning.html> [2022-06-30]
- Malmö Stad (2018). *Översiktsplan för Malmö - Planstrategi*. Malmö: Malmö Stad.
- Malmö Stad (2016). *Arkitekturstaden Malmö - Tillägg till översiktsplan för Malmö*. Malmö: Malmö Stad.
- Malmö Stad (2015). *Program för aktiva mötesplatser - Strategi för utveckling av platser och strukturer för ökad fysisk aktivitet på allmän plats i Malmö*. Malmö: Gatukontoret.
- Malmö Stad (2011). *Utemiljö vid förskolor i Malmö - ett verktyg för planering, utformning och bygglovsgranskning*. Malmö: Stadsbyggnadskontoret.
- Mårtensson, F. (2013). Guiding environmental dimensions for outdoor play. *Socialmedicinsk tidskrift*. 4, 658 - 665.
- Nilsson, S., Björkman, B., Almqvist, A., Almqvist, L., Björk-Willén, P., Donohue, D., Enskär, K., Granlund, M., Huus, K. & Hvit, S. (2015). Children's voices - Differentiating a child perspective from a child's perspective. *Developmental Neurorehabilitation*. 18(3), 162 - 168.
<http://doi.org/10.3109/17518423.2013.801529>
- Knox, P. L. & Marston, S. A. (2016). *Human Geography: Places and Regions in Global Context*. 7:e upplagan, Harlow: Pearson.
- Rasmussen, K. (2004). Places for children - children's places. *Childhood*. 11(2), 155 - 173.
<http://doi.org/10.1177/0907568204043053>

Regeringskansliet. (u.å.). *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*. Svensk översättning av FN:s Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development. Stockholm: Regeringskansliet.

SCB (2022). *Kommuner i siffror*. <https://kommunsiffror.scb.se/?id1=1280&id2=1283> [2022-06-30]

Sandkjaer Hanssen, G. (2019). The Social Sustainable City: How to Involve Children in Designing and Planning for Urban Childhoods? *Urban Planning*. 4(1), 53 - 66.
<http://doi.org/10.17645/up.v4i1.1719>

Sutton, S. & Kemp, S. (2002). Children as partners in neighbourhood placemaking: Lessons from intergenerational design charrettes. *Journal of Environmental Psychology*. 22, 171 - 189.
<http://doi.org/10.1006/jevp.2001.0251>

Thulin, S. & Jonsson, A. (2014). Child Perspectives and Children's Perspectives - a Concern for Teachers in Preschool. I: Bergman, L. m.fl. (eds.) *Childhood, learning och didactics*. Educarevetenskapliga skrifter. Malmö: Malmö Högskola. 13 - 37.

Valentine, G. & McKendrick, J. (1997). Children's Outdoor Play: Exploring Parental Concerns About Children's Safety and the Changing Nature of Childhood. *Geoforum*, 28(2), 219 – 235.

Ward Thompson, C. (2007). Playful nature: What makes the difference between some people going outside and others not? I: Ward Thompson, C. & Travlou, P. (eds.) *Open Space: People Space*. Abingdon-on-Thames & New York: Taylor & Francis. 23 - 37.

Öhlander, M. (1999). Deltagande observation. I L. Kaijser & M. Öhlander (eds.) *Etnologiskt fältarbete*. Lund, Studentlitteratur. (73 - 87).

Østerberg, D. (2000). *Stadens illusioner*. Göteborg: Korpen.

Bilagor

Bilaga 1 - Intervjuguide

INTRODUKTION:

- Syftet med intervjun och kort beskrivning av mig och min studie
- Beräknad längd (cirka 1h)
- Hur det insamlade materialet kommer att behandlas bl.a. om det går bra att använda deras namn, om det går bra att spela in intervjun (har redan beskrivits i mailet)
- Har intervjupersonen några frågor eller funderingar innan vi börjar?

BAKGRUND & ROLL (vad är deras roll i och bidrag till arbetet):

- Vad är din professionella/yrkesmässiga titel och roll? Vilken del av den kommunala organisationen tillhör du?
- I vilken utsträckning arbetar du med utformning av miljöer och platser för barn? Hur ofta/stor del av arbetet (t.ex. hur länge har du arbetat med det, hur involverad har du varit i projekt etc.)?

UNDERLAG & STRATEGIER (vad baseras arbetet på):

- Vad innebär en barnvänlig miljö för dig? Vad ska den fylla för funktion och hur ska den användas (av barnen)?
- När du arbetar med barn och frågor som rör barn, vilka aspekter och/eller perspektiv finns med? Vad baserar ni [förvaltning/avdelning/enhet] arbetet på (t.ex. kunskap eller andra former av underlag)?
 - Vad är viktigast att tänka på och ha med i arbetet med barns utformning/användning av platser?
- Finns det strategier du utgår ifrån i ditt arbete med barn och fysisk miljö? Vilka är dessa strategier?
 - Övergripande och/eller specifika till ämnet barn?
- Bortsett från den officiella strategin, finns det något du tycker är extra viktigt att framhäva?

ERFARENHET & DELTAGANDE (hur fungerar arbetet med barn i praktiken):

- Kan du ge exempel på projekt eller platser du arbetat med där barns deltagande har varit centralt?
 - På vilket sätt var barn delaktiga? Hur var ditt arbete upplagt?
- Vad fångas upp av barn genom att involvera dem i sammanhanget? Dvs. information, insikter, perspektiv etc.
 - Kan du ge exempel på specifika insikter som erhållits?
- Hur behandlas det som fångas upp? Hur används det för att gå vidare?
- Sker det någon återkoppling till barnen och de insikter de har bidragit med?

BARN & PLATSSKAPANDE (uppfattning av och förståelse för barns platsskapande och involvering):

- Hur skulle du säga att man talar om barns platsskapande i ditt och dina kollegors arbete?
 - Benämns det direkt/indirekt? Vad innebär det i den kontext du arbetar i?

- Hur uppmärksammas barns platsskapande i ditt arbete/sammanhang?
- Görs det några insatser för att framhäva barns platsskapande?
 - Vad är insatserna? Hur stora är dem? Hur ofta görs dem?
- Vad skulle du säga är skillnaden mellan 'platser skapade för barn' och 'barns platser'?
- Vilka aspekter är viktiga för att barn ska kunna göra en plats till sin egen?

AVSLUTNING:

- Avrundning och utrymme för eventuella tillägg eller funderingar från intervjupersonen
- Upprepa kort hur det insamlade materialet kommer att behandlas
- Bekräfta kontaktuppgifter och fråga om återkoppling
- Tacka för ett givande samtal